…../2026.(XI.18). HATÁROZAT 1. SZ. MELLÉKLETE

A SZADAI SZÉKELY BERTALAN ÓVODA - BÖLCSŐDE PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Hatályos: 2026. ……..……. -től

Pintér Lajos
polgármester

Készítette:

Dr. Csikós Gellértné
főigazgató

1. Intézmény adatai:

Intézmény neve, címe, telefonszáma:

Székely Bertalan Óvoda – Bölcsőde

OM azonosító: 201517

Székhely:
2111 Szada, Dózsa Gy. u. 65.
Tel.: 28/503-586

Telephely: Óvoda és Bölcsőde
2111 Szada, Postaköz utca 12.
Tel.: 06/70-396-3903

Telephely: Mini bölcsőde
2111 Szada, Ady E. utca 2.
Tel.: 28/753-916
Az intézmény önálló szakmai programmal rendelkezik.

Óvodánk fenntartója, címe, telefonszáma:

Szada Nagyközség Önkormányzat
2111 Szada, Dózsa Gy. út 88.
Tel.: 28/503-055

Óvodánk alapító okiratának száma: H/992-2/2026.

Intézményünk gazdálkodási jogköre

Önkormányzat által fenntartott nem önállóan gazdálkodó létesítmény.

Intézményünk működési területe:

A községben élő 3-7 éves korú gyermekek óvodai, bölcsődei ellátása.

Az óvodai csoportok száma: 13
Férőhelyszám: 371

Az óvoda bemutatása

A központi óvoda és tagóvodánk helye és fekvése szerint igencsak kedvező helyzetben van, mert karnyújtásnyira van mindkét óvodától az élő természet.
Távol a forgalom zajától, ideális környezetben található: napsütötte és árnyékos részekkel, füves domboldalakkal, virágoskerttel, valamint aszfaltozott felületekkel a tapasztalatszerzések és változatos mozgáslehetőségeket kihasználva (játszótér, focipálya, kresz-pálya).
Óvodánk berendezését úgy alakítottuk, hogy a lehető legjobban szolgálja a gyerekek nevelését és megfelelő munkakörnyezetet biztosítson dolgozóink számára.
A csoportok esztétikusak, a berendezési tárgyak és játékok természetes anyagból készültek-natúr fa, vessző kosarak.
Óvodaépületünket tágas udvarrészek veszik körül, melynek felszerelései az udvari játékok is fából készültek, a játszóhelyei kitűnő lehetőségeket adnak a sokszínű játékra. Zöld területeivel, árnyékot adó fáival egészséges környezetet biztosít mind a gyerekek és felnőttek számára. Az elmúlt években folyamatosan alakítottuk, szépítettük környezetünket, fejlesztettük eszközrendszerünket, építettük kapcsolatainkat.
Adottságainkat felismerve, Helyi Programunk kiemelt feladatának a környezet megismertetését, megszerettetését és a környezet védelmét, a környezettudatos magatartás kialakítását választottuk a hagyományőrzés mellett. Célunk, hogy a szülőkkel együttműködve kulturált, szép életteret alakítsunk ki a gyermekeinknek.

Óvodánk koncepciója

Célunk olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. Programunk alapgondolata a gyermekek jogainak és igényeinek szem előtt tartása. Olyan korszerű nevelési gyakorlat kialakítása, mely biztosítja a boldog gyermekkort, az életkori sajátosságoknak megfelelő képességek és a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását az egyenlő hozzáférés biztosításával. Ehhez választottuk azt a nevelési módot, amelyben a gyermekeink minden kényszer nélkül saját magukhoz viszonyítva optimálisan fejlődhetnek, személyiségük szabadon bontakozhat ki. Személyiségüket gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széleskörű módszertani szabadságának érvényesülését, támogatja innovatív törekvéseiket.

A gyermeket körülvevő személyi-és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. *Az ebben az életkorban gyűjtött tapasztalatok, élmények, képességfejlesztés és a kialakult szokásrendszer egy életre meghatározó lehet.*

Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe vettük:
a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.

1.2. Bevezetés

1.2.1. A pedagógiai program módosításának okai

Az óvodai pedagógiai program törvényi és jogszabályi hátterének módosulásai

A nevelési-oktatási intézményekben a nevelő és oktató munka pedagógiai program szerint folyik. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

A módosítást szükségessé tevő jogszabályok:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)]
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (ONOAP).
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet 2. Végrehajtási és szakmai rendeletek
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről...
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek óvodai nevelésének irányelvei 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet vette át.
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény (Pátv.)
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról)]

Ezen kívül a következő indokok tették szükségessé a módosítást:

- társadalmi elvárások;
- közoktatási rendszer kihívásai;
- az óvodákkal szembeni elvárások változásai;
- sajátos nevelési igényű gyermekek száma és ellátásában történt változás;
- hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és családok számának növekedése

A program jelen módosítását készítette Dr. Csikós Gellértné főigazgató és a szakmai munkaközösség.

A programmódosítás lehetőséget adott arra, hogy az eddig alkalmazott tevékenységközpontú óvodai nevelési program alkalmazása során tapasztaltakkal reálisabbá, korszerűbbé tudjuk

tenni a napi gyakorlatunkat, mely segíti a gyakorlati és az elméleti munkánkat (tervezés, napló, ellenőrzési dokumentumok).

Megtartottuk annak szellemiségét, irányelveit, alapját, de saját belső, és külső környezetünkre alakítottuk.

A program megfogalmazását, tevékenységünk kereteit és tartalmát konkrétabbá, mindenki által érthetőbbé tettük.

1.2.2. Az óvoda működésének rendje

A nevelési év szeptember 1-től a következő év augusztus 31-ig tart. Az óvoda hétfőtől péntekig tartó munkarenddel üzemel. A nyári szünet idejéről a szülők legkésőbb február 15-ig értesítést kapnak.
Mindkét épületben a teljes nyitvatartási időben szakképzett pedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.
A Dózsa György úti óvoda (székhely) $6^{30} – 17^{30}$ óráig tart nyitva, a csoportokat $6^{30} – 7^{30}$ óra között, illetve $16^{30} – 17^{30}$ óráig vonjuk össze ügyeleti csoportba. Az épületben kilenc csoport működik, osztott, illetve azonos életkorú gyermekekkel.
A Postaköz utcai óvoda (telephely) $6^{30} – 17^{30}$ óráig tart nyitva, összevont csoportok $6^{30} – 7^{30}$ óráig, illetve $16^{30} – 17^{30}$ óráig működnek. Itt három azonos életkorú csoport található.
A gyermekcsoportok szervezését a Nemzeti köznevelésről szóló törvény, a felvett gyermekek életkora, a fenntartó elvárása és a szülők igényei határozzák meg.

2024/2025-ös nevelési évtől a bevezetésre kerülő OviKréta rendszerén belül történik az óvodai nevelés tartalmi tervezése és nyomonkövetése.

1.2.3. Óvodánk tárgyi feltételei

Mindkét óvodánk a felújítás és a bővítés után minden igényt kielégítő épületek. Helyiségeink a gyermekek szükségleteinek megfelelően kialakítottak. Minden csoportszobához saját mosdó és öltöző tartozik. Kiszolgáló helyiségek (öltöző, szertár, mosókonyha, iroda, melegítő konyha) is található létesítményünkben.
Az alapvető tárgyi feltételek adottak, bővítésükre folyamatosan lehetőséget kapunk. Belső és külső környezetünket többnyire természetes anyagokból készült eszközökkel, játékokkal szereljük fel.
2008-ban elkészült a Dózsa Gy úti óvoda tetőtérben a közösségi terem, amit testnevelés foglalkozásokra használunk.
2009-ben öltözővel és mosdóval bővítettük a tetőteret.
2010-ben kialakítottuk a csoportok játszóudvarait, amelyek folyamatos karbantartást igényelnek.
2011-ben megépült a só szobánk, amit a gyerekeink rendszeresen használnak.
2013-ban a tetőtérben elkészült az új közösségi termünk, melyet kis létszámú foglalkozásokra, értekezletekre használtunk, jelenleg iskolaelőkészítő csoport működik benne.
2014- ben került átadásra az újonnan épült három csoportos új épület a Postaköz utca 12-ben.
2025-ben készült el a székhelyi óvoda 3 csoportos új épületszárnya, tornateremmel és belső udvarral.
2026. december végére várhatóan elkészül az új óvodaszárny feletti telekrészen a Dózsa Gy. úti óvoda játszóudvar része, melyet közösen használhatja a 9 csoport.

Az óvoda épületét, udvarát és kertjét, oly módon rendeztük be, hogy a tárgyi felszerelések, játékok, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető és biztonságos helyen legyenek. Óvodánk egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak.
Az óvodánk rendelkezik a helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, amelyeket a fenntartó segítségével folyamatosan bővítünk.

A játéktevékenységhez és az óvodai tanuláshoz szükséges eszközeink:

A költségvetésből vásárolt játékbútorok és játékeszközök alapvető feltételei minden csoportnak. Az újonnan megjelenő fejlesztő játékok, eszközök beszerzését folyamatosan biztosítjuk.

- ***Verselés, mesélés***:

A mindennapi élet tárgyai, jelmezek, fejdíszek, bábok meseillusztráció.

- ***Ének, zene, énekes játék, gyermektánc***:

Hangszerek, hanghordozók (CD, audio kazetta: komolyzene, népzene, gyermekdalok)

- ***Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:***

Különböző papírok (krepp, selyem, hullám, fűzőlapok, rajzlap…), fonalak, festékek, ceruzák, olló, ragasztó, filc, hurkapálca, parafa, agyag, bőr, raffia, természetes anyagok, termések, szerszámkészlet.

- ***Mozgás***

Wesco tornaszerek, babzsákok, padok, körkötél, ugrálókötél, zsámoly, magasugró léc, labdák, bordásfal stb..

- ***A külső világ tevékeny megismerése***

A természet adta lehetőségek (falusi udvar, állatkert, medvefarm, erdő, mező, lovarda, stb…), madáretető, évszaktabló, akvárium, diavetítő, térkép, földgömb rendelkezésre áll.
Mértani formák, minimat-készlet, korongok, tükrök, színes rudak, logikai készlet, különböző űrtartalmú edények, mérleg is a szertárban megtalálható.

Meséskönyveink, szakkönyveink, ismeretterjesztő eszközeink:
A csoportok saját mesekönyv készlettel rendelkeznek. Az óvodai könyvtárunkat folyóiratokkal, szakkönyvekkel folyamatosan bővítjük.

Az egészségre neveléshez szükséges tárgyi eszközeink

- Táplálkozás:

Esztétikus műanyag tányérokat, poharakat és rozsdamentes evőeszközöket, valamint textil és textilvászon abroszokat használunk az étkezéseknél. Ételszállító zsúrkocsikkal könnyítjük meg a dajkák munkáját.

- Pihenés:

A gyerekek délután kényelmes ágyakon fekszenek. Jellel ellátott esztétikus saját ágyneműben alszanak.

- Mozgás, udvari játék:

Homokozó játékok, mozgásfejlesztő fajátékok folyamatosan karbantartással és fejlesztéssel rendelkezésre állnak. Óvodai és alapítványi beszerzésből műanyag motorok, és fémvázas futóbiciklik, rollerek is beszerzésre kerültek.

- Egészségügyi szokáskialakítás

A tisztálkodáshoz szükséges eszközöket rendszeresen biztosítjuk. (szappan, fogmosófelszerelés, WC-papír, stb.)
Az elhasznált eszközök pótlása folyamatos.

Óvodánk által használt helyszínek:

Rendszeresen igénybe vesszük tornatermünket és udvarainkat. Ellátogatunk a Faluházban működő könyvtárba, rendezvényterembe, alkalomszerűen a községben található tájházba, kiállító terembe, Székely-kertbe, játszóterekre.

1.2.4. Az óvoda személyi feltételei

Óvodánk rendelkezik a törvény által meghatározott személyi ellátottsággal.
A gyermeklétszám, a nyitva tartás, az integráció, valamint az ellátással kapcsolatos feladatok befolyásolják a személyi feltételeket.
Az óvodapedagógusok a törvényi előírásoknak megfelelően eleget tesznek a továbbképzési kötelezettségüknek. Ezt az intézmény beiskolázási terve ütemezi.
Figyelemmel kísérjük az aktuális szakmai fórumokat, információkat, melyeket felhasználunk a mindennapi nevelés kapcsán.
Gyermekcsoportonként két fő óvodapedagógus, egy fő szakképzett dajka, 3 csoportonként egy fő pedagógiai asszisztens segíti a pedagógiai munkát. Egymás iránt tiszteletet tanúsító, elfogadó, egymás munkáját megbecsülő munkatársak végzik tevékenységüket.

Az óvoda szakmai munkájának irányítását, szervezését a székhelyen és a telephelyen egy - egy főigazgató-helyettes segíti.
A működési feltételek biztosítását segítő nem pedagógus alkalmazottak munkájával szemben ugyanúgy elvárás a nevelés eredményessége érdekében a tolerancia, érzékenység, nyitottság, gyermekszeretet, a belső indíttatású gondoskodási vágy.
A munkaügyi, tanügy igazgatási, ügyviteli és gazdasági feladatokat az óvodatitkár kiemelkedő színvonalon végzi.
Az gyermekétkeztetéssel kapcsolatos feladatokat 2026. augusztusától vásárolt élelmezéssel a Szadai Szociális Alapszolgáltatási Központ végzi a Kalória Gödöllői Nonprofit Kft. -vel kötött háromoldalú megállapodás alapján.
Az intézményben 49 óvodai státuszunk van.

A Dózsa Gy. úti óvodában

- 1 fő főigazgató
- 1 fő főigazgató – helyettes és óvodapedagógus
- 17 fő óvodapedagógus
- 3 fő pedagógiai asszisztens
- 1 fő óvodatitkár
- 9 fő dajka
- 2 fő konyhai dolgozó

A Postaköz utcai óvodában

- 1 fő főigazgató - helyettes
- 7 fő óvodapedagógus
- 1 fő pedagógiai asszisztens
- 4 fő dajka
- 2 fő konyhai dolgozó

2. Nevelési rendszerünk

2.1. Alapelveink

Programunk megvalósítása során nagy hangsúlyt fektetünk a néphagyomány adta lehetőségek kihasználására. Az évkör ünnepei, szokásai adják éves tevékenységünk keretét, illetve mindennapi tevékenységeinkbe építjük be a különböző népi technikákat, játékokat, énekeket. Mindemellett a fenntarthatóság óvodában alkalmazható területei is átszövik óvodai életünket. Mindezek segítségével közvetítünk emberi értékeket, s próbálunk a szépre, érzékeny, kiegyensúlyozott gyermekeket nevelni.

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépéséig. Programunk biztosítja az óvodáskorú gyermek személyiségfejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, mert a gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Óvodánk közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
Programunkban kiemelt szerepet kap a gyermekek élményekre és tapasztalatra építő, azaz tevékenységorientált környezeti nevelése, környezettudatos magatartásminták, a fenntartható fejlődés értékeinek és életviteli szokásainak átadása, átvétele.
Célunk, hogy az óvodás gyermek a tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezze ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az lehetőség erre biztosított, akkor külön térben (udvaron, tornateremben is) szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket, a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni és iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltéskori nevelési évben ovikrétában meghatározott mérési rendszer alkalmazunk.

2.2.Gyermekkép, óvodakép

Arra törekszünk, hogy óvodánk tükrözze külső megjelenésében a harmóniát, az egységet és az esztétikumot. Pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára,

hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
Az óvoda, mint a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását, nevelését végző intézmény.
Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermekek felnőve aktív részesei lesznek saját természeti és társadalmi környezetük alakításának.
A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként a kisgyermekek többsége eléri az iskolai élethez szükséges fejlettségi szintet 6 éves korra.
A fejlesztés legfőbb színtere a játék, mely által észrevétlenül tanul, kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja, és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.
Napirendünk, tudatos tervezésük és tanulás kereteink biztosítják az ehhez elegendő időt, alkalmat, lehetőséget és eszközöket.

Alapvető céljaink:

Célunk, hogy a 3-7 éves korú gyermekeknek derűs, szeretetteljes, tevékenységre ösztönző, inger gazdag környezetet biztosítsunk. Az egyéni képességek figyelembevételével, a gyermeki játékszabadság, ami mással nem helyettesíthető tiszteletben tartásával, környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekeket neveljünk. Céljaink között szerepel, hogy a gyerekeket fogékonnyá tegyük a művészetek nyújtotta élmények befogadására.
A környezet megismertetése és védelme érdekében környezetbarát szemlélet és környezettudatos magatartás kialakítása.
Vállaljuk az integrálható, sajátos nevelési igényű gyermekek szocializációját.

Általános nevelési feladataink:

Az erkölcsi és közösségi, nevelés alakítása

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítsenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlensége.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességét, harmonikus testi-lelki fejlődését.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermekek legyenek képesek a környezetükben levő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat.

- Egészséges önbizalomra, mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását ***és annak megértését, hogy az emberek különböznek egymástól***
- Segítse a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését.

Az esztétikai érzelmek kialakítása

- Egyéni igények figyelembevételével mentálhigiénés gondozás megteremtése.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges, esztétikus környezet segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi-társadalmi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, hogy a gyermekekben az élménybefogadó képesség erősödjön. Legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni az esztétikumot.

Az intellektuális érzelmek alakítása

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermek kíváncsisága, utánzási kedve által válik lehetővé, hogy fejlesszük az értelmi képességeket –az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást-***alkotóképességet*** különös tekintettel a kreativitásra.
- ***Valamennyi értelmi képesség fejlődését elősegítjük az ösztönző környezet biztosításával***
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosítása –biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet- segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással, vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

2.3. Óvodánk dolgozóinak attitűdjei

Az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Pedagógusink eleget tesznek a 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról 67. § [A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló kötelezettségei] által leírottaknak.

A nevelőmunka kulcs-szereplői az óvodapedagógusok, akiknek attitűdje elfogadó, segítő, támogató modellt és mintát jelent a gyermekek számára.

Természetes viselkedésünkkel védelmet, biztonságot nyújtunk a gyermekek számára. Magatartásunkban az elfogadás és a tolerancia a domináns. Különösen fontos ez a szocializációs zavarokkal küzdő gyermekek esetében. A nevelés szempontjából a barátságos, megengedő (de nem szabados), megértő (és nem bíráskodó), elfogadó (de nem mindent ráhagyó) együtt érző attitűdöt tartjuk a legmegfelelőbbnek.

A nevelőtestületünk légköre -úgy hisszük- akkor megfelelő, ha jó közérzet, elégedettség és derű tapasztalható. Mindennapi munkánkban tevékenyen részt vesz a gyermekszerető dajka, pedagógiai asszisztens is, aki az óvónővel összhangban végzi feladatát.

Holisztikus látásmóddal, belső nyitottsággal törekszünk a hatékony nevelésre.
A jó óvodapedagógus tudja, hogy a gyermek már megtanult és magával hozott bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani.
A programunkkal dolgozó óvónők a csoportot érintő kérdésekben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermekeket bevonni.

A vezető szerepe, hogy oly módon irányítsa ezt a kollektív tevékenységet, hogy jelentősen előremozdítsa a haladást, munkatársai fejlődését. A meglévő erőforrásokat legyen képes felhasználni (alapítványok, pályázatok, vállalkozás). Teremtsen kedvező légkört a problémák, az ötletek felvetéséhez. Serkentse és értékelje a fejlesztő javaslatokat, irányítsa a közös megoldás keresését.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, etnikai, óvodai nevelés célkitűzéseit. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Az óvónő és a dajka együttműködése

Az óvodai programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusével összehangolt, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik. Egyértelműen elkülönítjük, mely esetben kompetens, mely esetben segítő a szerepkörük. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat, hiszen a dajka is egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvónő, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Mindezért szükséges, hogy a gyermek - dajka kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
Fontos, hogy tartsa be titoktartási kötelezettségét a gyermekekről kapott információ terén. Alakítsa ki igényét saját önképzésére a változó óvodai élethez igazodva.
Az óvoda pedagógiai asszisztensével alakítson ki pozitív kapcsolatot és működjön együtt vele.
A sajátos nevelési igényű, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásában résztvevő szakemberekkel működjön együtt.

Az óvónő és a pedagógiai asszisztens együttműködése

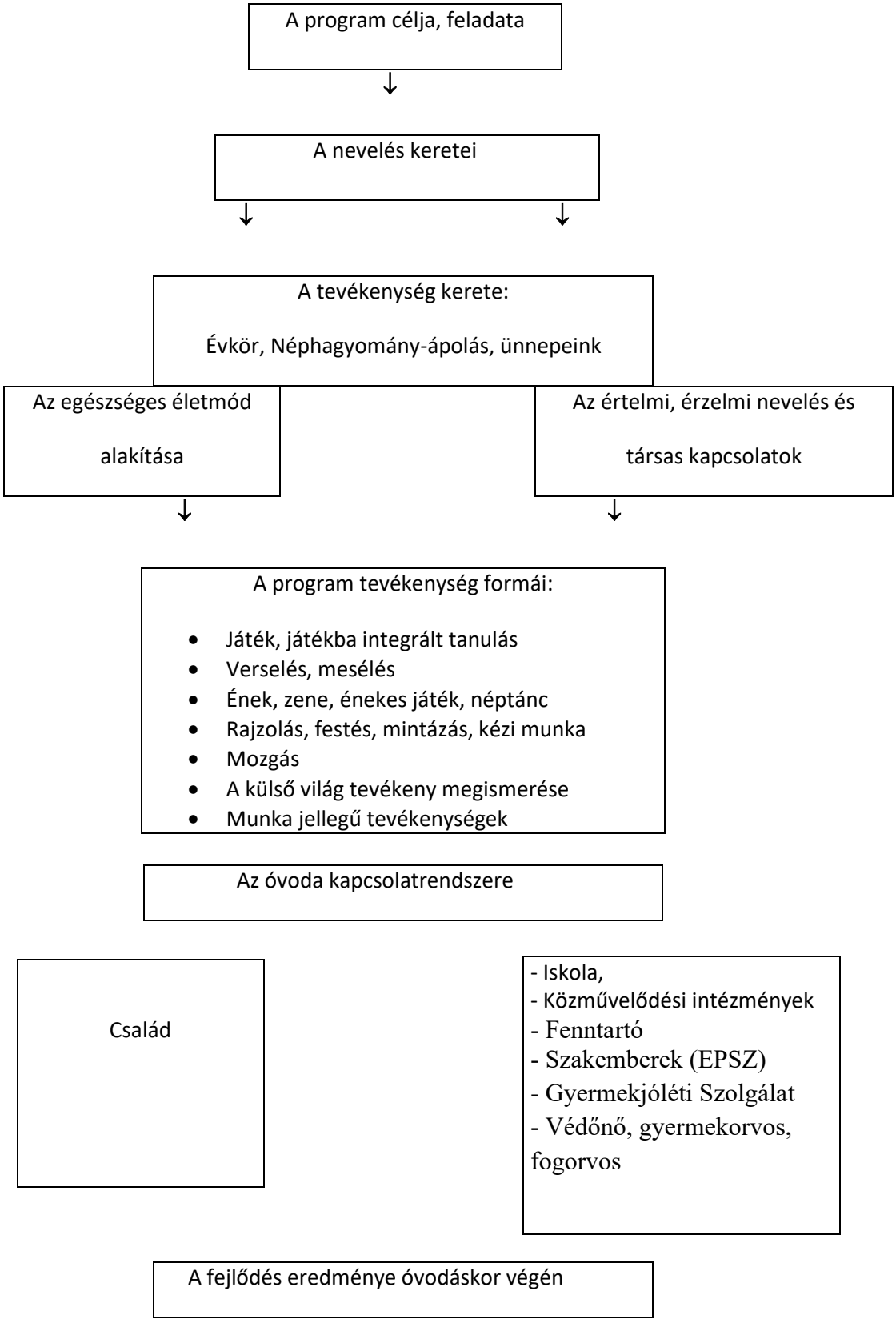
Az óvodai program megvalósítása során a pedagógiai asszisztens munkája az óvodapedagógusával összehangolt, hiszen csak így tud segítségére lenni a gyermekek megfelelő fejlesztésében. Magatartásával, beszédstílusával, külső megjelenésével mintaadó a

gyermekek számára. Az óvónő irányításával részt vesz a tevékenységekben, és a pedagógus által kijelölt gyermekekkel történő feladatok elvégzésében. A csoportokba járó gyermekekkel és a dajkákkal is pozitív kapcsolatot alakít ki, mert a séták, kirándulások alkalmával így tud hatékonyan együttműködni a csoporttal.
A sajátos nevelési igényű, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásában résztvevő szakemberekkel működjön együtt.

A környezetben élők hatásai

Óvodánk mindkét épülete Szada központjában található. A település lakossága nem homogén, mert tősgyökeres és sokszor más értékrendű, világnézetű „beköltözőkből" áll. A lakosságszám robbanásszerű növekedése kihívást jelent a helyi identitás megőrzésében.
Igyekszünk a helyi hagyományokat ápolni, az értékeket őrizni. A szülők könnyen bevonhatók, elfogadják, szeretik a szadai szokásokat, ünnepeket, eseményeket.

2.4. Programunk rendszerábrája

2.5. A nevelés kerete

2.5.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatok:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvétel után a gyermekekről anamnézist készítünk, ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges. A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul.

A gyermekek gondozásának záloga az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

A fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk.

A fejlődés egyik alapfeltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük ¾ részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük az étrendet, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. A folyamatos vitaminpótlást a mindennapi zöldség, gyümölcs fogyasztásával biztosítjuk. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő legyen.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A szülők segítségével megismerjük ezeket, és kellő toleranciával fogadjuk el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermeket, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolási szokások terén is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használathoz biztosítjuk a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért fontos, hogy a szülők többrétegűen öltöztessék gyermekeiket.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A séták is hozzájárulnak mozgásszükségletük kielégítéséhez.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtjük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend. Az elalvás előtti mesélés és az altatók dúdolása elmaradhatatlan. A gyermekeknek különböző az alvásigénye, ezért minden csoportba megfelelő időt biztosítunk a pihenésre.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermekekre fokozott figyelmet fordítunk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk meggátolni.
Három-négy éves gyerekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bepisilnek. Nem szabad a gyermekeket megszégyeníteni! Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható. Az egészséges fejlődéshez, edzettségükhöz nagyban hozzájárulnak a szabadban végzett tevékenységek. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - a friss levegőn tartózkodnak.
Mozgásszükségletük kielégítése érdekében naponta szervezünk kocogó-futó lehetőségeket. Ahol a gyermekek önmaguk döntik el, mennyit futnak, mozognak. A felnőttekkel végzett rendszeres mozgások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.
Edzési lehetőség a téli időszakban a szánkózás, csúszkálás. A szervezett edzési programok maximális ideje 15-20 perc. A kondicionáló mozgások igazi felfrissülést, felüdülést adnak a gyermekeknek.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Az óvoda egyik legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kinn tölthetik. Az udvaron van árnyékos és napos játszó rész. Van füves, homokos, betonos rész is. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a Székely-kertben a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán van olyan zártabb udvarrész, ahol énekes játékokat játszhatnak a gyermekek. Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével esztétikusan rendezzük be. A több funkciót betöltő csoportszobát tesszük alkalmassá a szabad játékra, különböző tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.
A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt.

A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzük. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtatót használunk. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönyök használatával védjük.

A többféle játéktevékenységhez alakítunk ki elkülönített csoportszoba részeket. Mesesarkot készítünk, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Van olyan része a csoportszobának, ahol a gyermekek összegyűjthetik a séták alkalmával talált „kincseket”.
Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosít minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön zsákja. Az öltözőben a szülők részére hirdetőtáblát helyezünk el, amire az aktuális tudnivalók kerülnek. A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek van elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje.

Fejlesztjük a gyermekek életvezetési készségeit, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.

Az "életvezetési készségek" kifejezés minden olyan készségre utal, amely hasznos az életben való sikerességhez.
-Az életvezetési készségek fejlesztése óvodánkban a tevékenységorientált módszertanra épül, a módszerek közé tartozik a csoportmunka, az ötletelés, a szerepjátékok, drámajátékok, „minta” játékok. Az életvezetési készségek pedagógiája a kooperatív tanuláson, a részvételi tevékenységeken és a tapasztalati tanuláson alapul,
-Az életvezetési készség minden élethelyzetben szükséges az élet kihívásainak hatékony kezeléséhez: önismeret, empátia, kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, hatékony kommunikáció és az interperszonális kapcsolatok.

Önismeret:
Pedagógiai programunk támogatja a gyermekek önismereti készségeinek fejlesztését. Az önismeret magában foglalja az érzelmi tudatosságot, a reális önértékelést és a megfelelő önbizalom meglétét.

Empátia:
Az empátia fejlesztése érdekében drámajátékos módszerekkel fejlesztjük a gyermekek verbális és nem verbális üzeneteinek megértését, beleértve a testbeszédet, gesztusokat és az érzelmek kifejezésének jeleit. Arra neveljük a gyermekeket, hogy fogadják el mások érzéseit, még akkor is, ha nem értenek egyet vele, és kerüljék az ítélkező, elutasító megjegyzéseket vagy kijelentéseket.

Kreatív gondolkodás:
Az óvodai nevelőtevékenységünk során komplex lehetőségeket biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy újszerű, szokatlan módon gondolkodjanak és új megoldásokat keressenek vagy új ötleteket találjanak ki.

Döntéshozatal:
A döntéshozatal és a problémák megoldása a mindennapi élet kulcsfontosságú tevékenysége, a gyermekek számtalan döntéssel és problémával szembesülnek, kicsikkel és nagyokkal, minden nap. A különböző helyzetekben a legjobb döntések meghozatalához szükséges készségek fejlesztésével elkerülhető, hogy a döntési helyzetek nyomasztóak legyenek a számunkra.

Problémamegoldás:
A gyermekek nap, mint nap találkoznak olyan helyzetekkel, feladatokkal, amelyre a megoldást nem tudják azonnal és folyamatosan alkalmazkodniuk kell új meg új helyzetekhez. Pedagógiai

programunkban lehetőséget biztosítunk a számunkra, hogy többféle megoldásból tudjanak választani és önállóan válasszák ki melyik a legjobb a számukra. A problémamegoldás kapcsolódó készségei a kockázatvállalás, az érvelés és a legjobb a lehetőség kiválasztása, de a rugalmasság, a kudarcokból való kilábalás képessége is. Fontos, hogy a problémák kezelésére, mint egy tanulási, tapasztalatszerzési lehetőségre tekintünk az óvodában.

Kommunikáció:
A pedagógiai programunkban kiemelt helyet biztosítunk a gyermekek kommunikációs képességeinek fejlesztésének. A sikeres és hatékony kommunikáció elképzelhetetlen az értő figyelem és megfelelő verbális és non verbális kommunikáció nélkül, ennek érdekében hatékonyan alkalmazzunk a drámapedagógiai módszereket.

Érzelmek kezelése:
Az érzelmi intelligencia fejlesztése hangsúlyosan megjelenik a nevelőmunkánkban. Valljuk, hogy nem lehet csupán az érzelmekre pozitívként vagy negatívként gondolni. Ehelyett úgy gondoljanak a gyermekek rájuk, mint megfelelőre vagy nem megfelelőre, fontosnak tartjuk a kapcsolódó készségek, az önkontroll fejlesztését is, továbbá azt is, hogy ki tudjanak állni önmagunkért és társaiként, ha szükségest, és nyugodtak tudjanak maradjunk bármilyen konfliktushelyzetben is.

Interperszonális készségek:
Az interperszonális készségeket arra használják a gyermekek, hogy kapcsolatba lépjenek társaikkal és a felnőttekkel, ezért fontos ezeknek a készségeknek a fejlesztése és hangsúlyos részét képezik a mindennapi nevelőtevékenységünknek.

2.5.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, egyedül töltenek vizet a kancsóból.
- Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a zsákjukba helyezik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- A gyermekeket olyan alapvető ismeretekkel, készségekkel, képességekkel rendelkeznek, amelyek szükségesek az egészséges életmód és életvitel kialakításához

2.5.3. Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül.

Feladatok:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben kialakul a gyermekek érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz.
A gyermek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban mi tervezzünk meg, de lehetőséget adjunk arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek.
Mozoghassanak a gyermekek szabadon a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése. Minden csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít, és ez is mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.
A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. A szülőkkel együtt teremtjük meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván meg a gyermekek beszoktatása. Lehetőséget adjunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban.

Ez több szempontból nagyon hasznos. A gyermekeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait. A beszoktatás ideje alatt a gyermekek elhozhatják otthonról azokat a tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak. A dajkával, pedagógiai asszisztenssel együtt gondosan készítjük elő ezt az időszakot. A szülőkkel megbeszéljük a beszoktatás rendjét.
A sok érdekes, ízléses játék mellett személyes kapcsolattal, mesével, ölbéli énekes játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is meglephetik a kicsiket egy-egy szép verssel, mesével, énekes játékkal. Lefekvésnél a gyermeket különös szeretettel vesszük körül. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében leülünk közéjük, és altatódalokat dúdolgatunk nekik.

Türelemmel, tapintattal mutatjuk be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat. Bemutatjuk azok használatát. Már beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végeztetjük a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakorolhatunk, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

A vegyes csoportjaink esetében az 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kicsik öltöztetésében, körülveszik őket gyengédséggel, türelemmel, szeretettel.

A családias légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag tevékenykedtető élet szükséges. A közös élmények óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk.
Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek, hogy minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet válasszanak, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző motivált cselekvések történnek egyénileg és csoportosan is, ahol a gyermekek képesek alárendelni spontán aktivitásukat a közös tevékenységnek.
A magába forduló gyermekekre több figyelmet szentelünk, hogy mielőbb kiderítsük érdektelenségük okát. Sok programot szervezünk a kicsik és a nagy óvodások együttműködtetésére. Kibővítjük az óvodások és a nagyobb gyermekek (iskolások) kapcsolatának lehetőségeit.
E célra kihasználjuk a véletlen és tervszerű találkozásokat.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepünk van, hisz irányítói, s egyben társai vagyunk a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.
A nevelés akkor lesz hatékony, ha az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára – egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni.
A gyermekek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. Bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit megismerhetjük, ami elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek. Segítjük a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.
A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelennek meg:
Próbáljuk megérteni - elsősorban érzelmileg- a gyermekeket. A parancsolás helyett igyekszünk kérdezni, ami elősegíti a megértést, az átérzést. Így elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.
A gyermekek képzelete sokat segíthet a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításában. Magyarázatunkban megjelenik a dolgok pozitív oldala.
A gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosítunk, a pontos határok megjelölésével. Tehát a nagy szabadság, a világos határok azt jelentik, hogy röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazzuk meg azt, amit akarunk, vagy amit nem akarunk.
A többszöri „határátlépésnél” vezetünk be következményeket. Ugyanakkor a lehetőséget is megadjuk a javításhoz.
Kialakítjuk a közösségi élet szabályait. Képesek vagyunk nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érezzük a befolyásolásunkat. Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, úgy formáljuk, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak. A gyermekek érdeklődjenek a közösség érdekében végzendő feladatok iránt, érzelmileg éljék át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését. Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe.

Neveljük a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő odafigyeléssel, kivárással hallgatjuk meg, hogy véleményt tudjunk mondani a történtekről úgy, hogy a gyermekek saját felelőssége erősödjön.

Bátorítunk minden gyermeket a csoporton belül, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon.
Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módost szándékosan mellőzni szükséges.
A felnőtt-gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenik meg, a kívánság tárgyilagos megnevezésével, az ok kiemelésével. Minden gyermeknek biztosítunk személyes perceket, hogy a jó kapcsolatot megerősítsük. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzések elfogadása és megfogalmazása is hangot kap.
A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észre vételi, és a sikertelenséget segíti elviselni.
Tilalom helyett választási lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak.
Örömünket dicsérettel jelezzük, és félelemkeltés nélkül jelöljük meg a veszélyeket, problémákat.
A humor jó segédeszköz a pozitív töltetű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldhatja, a görcsösséget megszünteti. A bátortalan gyermekek nevelésekor minél többször örülünk a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek is.
A közösségfejlesztő pedagógiai munkát áthatja az odafigyelés, meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.

Feladatunk:

- Az óvoda teremtsen lehetőséget, arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit: nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- Megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus…) közreműködésével segítjük a halmozottan hátrányos helyzetű (elhanyagolt) valamint a kiemelt képességű gyermekek nevelését.

2.5.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
- A beiskolázás rugalmasan történik, nem csak az életkort, hanem a gyermek fejlettségi szintjét figyelembe véve.
- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés betartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.

- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Értékelik saját tetteiket, és az eléjük tárt magatartási példákat.
- Érvényesítik kezdeményezőkészségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Testileg, lelkileg és szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb-szükség szerint kreatív-elvégzésében nyilvánul meg.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális szakemberek segítségével (logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus) érik el az iskolaérettség kritériumait.

3. Programunk napirendje

A gyermekre nagy hatással van a feszültségtől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az óvónő érzelemgazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága.
Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Arra törekszünk, hogy a folyamatosság és a rugalmasság érvényesüljön.
A gyermekek délutáni pihenése élettani szükséglet. A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2,5 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül.
A napirendben jelöljük a játékidőt, ami legalább 5-6 óra.
A mi óvodánkban a szervezett tanulási tevékenység 5 - 35 percig tart, a gyermek fejlettségét figyelembe véve az óvónő saját módszertani szabadságát meghagyva.
A napirend tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. Az állandóan és/vagy ciklusosan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak.
A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.
Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.
Az óvodában 08:00-12:00 között a gyermekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.
Ezek alapján minden csoportban a gyermekek számára leginkább ideális napirendet dolgozzuk ki:

Időtartam	**Tevékenység**
6.30-10.30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN, VAGY A SZABADBAN. Játékba integrált egyéni, mikro csoportos és közös tevékenységek: Mozgás Testápolási teendők

	Tízórai Verselés, mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése (természeti és társadalmi ismeretek, mennyiségi ismeretek)
10.30-11.45	JÁTÉK A SZABADBAN Tapasztalatszerzés séták és kirándulások során
11.45-12.30	Ebéd Testápolási teendők
12.30-14.30	Pihenés, alvás mesével, altatódalokkal
14.30-15.15	Testápolási teendők Uzsonna
15.15-17.30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN, VAGY A SZABADBAN (Az arányok az évszaktól és az időjárástól függően változnak Részképességek fejlesztése egyéni formában

4. Programunk tartalma

4.1. Tevékenységközpontú nevelés

Programunk egyik célja, hogy a gyermekekkel a tevékenységeken keresztül ismertessük meg a világot. Beépítjük a kisgyermekek nevelésébe mindazon értékeket, melyek gyermek közelivé tehetők. Megteremtjük azt a légkört, melyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás, a komolyzene, a népzene, művészeti alkotások, mese- vershallgatás, színházlátogatás, koncertek.

4.2. Megjelenésük az egyes tevékenységi formákban

Verselés, mesélés
Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, találós kérdések, színházlátogatások, mesedramatizálás, bábozás, jeles napokra való készülődés.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene, néptánc, zenehallgatás (komoly- és népzene, gyermekdalok), ünnepi műsorok.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, varrás, agyagozás, nemezelés, mézeskalács sütés, ünnepi előkészületek, ajándékkészítés, kiállítás szervezése a gyerekek munkáiból.

A külső világ tevékeny megismerése
Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok népszokások, kerti munkák, természetjárás, állatkert, múzeumok, kiállítások látogatása, felnőttek munkahelyének megtekintése, kézműves műhelyek látogatása.

Mozgás
Ügyességi és sportjátékok, néptánc, séták, kirándulások, akadályverseny, fürdés, pancsolás.

4.3. Az óvoda hagyományos ünnepei

Szüret (szeptember utolsó hete): közösen tartjuk
Márton nap (november 11)
Advent (november 30. utáni első vasárnaptól negyedik vasárnapig): csoportonként tartjuk.
Mikulás (december 6.): közösen és csoportonként tartjuk
Luca nap (december 13.):csoportonként választható
Karácsony (december 24-25-26.): közösen és csoportonként tartjuk
Farsang, tél űzés (vízkereszttől hamvazószerdáig): közösen tartjuk
Nemzeti ünnep (március 15.) közösen és csoportonként tartjuk
Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
Májusfa állítása: közösen, vagy csoportonként
Anyák napja (május) - Apák napja (június)
Székely Bertalan emléknap (május)
Gyereknap (május utolsó hete)
Évzáró (június)
Búcsúzás (június)
Nemzeti összetartozás (június 4.)

4.3.1. Tartalmi megvalósítása korcsoportonként

Minden jeles napot, ünnepet előkészület vezet be, amelyhez a gyerekek kíváncsiságát kielégítve, folyamatosan változatos tevékenységet biztosítunk. Az együttjátszás, munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszik a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.
A tartalmi megvalósítás során az életkort és az egyéni fejlettséget vesszük figyelembe. A jelenlegi forma nem egy merev, kötött séma, évenként próbálkozunk egy-egy ötlet megvalósításával, hogy színesebbé, átélhetőbbé tegyük gyermekeinknek az ünnepet, a helyi hagyományokat is figyelembe véve.
A nemzeti identitástudat erősítése feladata óvodánknak, a gyermek nyitottságára épít.
A kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötödés alapja.

Az óvodapedagógusokok feladata, hogy a cselekvő, felfedező, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységeket IKT-eszközökkel színesítsék, az ehhez kapcsolódó elméleti és gyakorlati tudnivalókat elsajátítsák. Az infokommunikációs technológiákkal történő tanulástámogatás, mint színesítő lehetőségként jelenik meg az óvodai módszertani kultúránkban.
Az óvodai IKT eszközök használata, csupán az élet egyik színtere, mert az infokommunikációs eszközökkel a gyermek már az élet minden területén találkozik, ezért ezt folyamatot támogatjuk és a helyes eszköz- és programhasználatra tanítjuk meg a gyermekeket.
Célunk, hogy már az óvodában találkozzon a gyermek az IKT-eszközökkel, és minimális szintű eszközismerettel rendelkezzen már az iskola megkezdése előtt, ekkor az eszközök használta nem lesz megterhelő számára, és biztosítható az iskolára való felkészítés, az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessége.

Ősz

- Szüret (szeptember utolsó hete)
- Márton nap

Szüret:

Hallgassanak éneket, népzenét, mondókázzanak almáról, szőlőről, szüretről. Legyenek aktív részesei a mulatságnak: táncoljanak, énekeljenek, játszanak szüreti népi játékot, szemezzék, préseljék a szőlőt. Készítsenek termésekből egyszerű hangszereket és játékokat (pl. gyékény, csuhé, kukorica, gesztenye, makk, dióhéj, felhasználásával).

Márton nap:

Készítsenek lámpást különböző technikával a korosztályuknak megfelelően. Ismerjék meg Szent Márton legendáját. Díszítsenek libasémát, morzsoljanak kukoricát. Vegyenek részt lehetőség szerint a lámpás felvonuláson szüleikkel.

Tél

- Advent
- Mikulás (december 6.)
- Luca nap (december 13.)
- Karácsony (december 24-25-26)
- Farsang, tél űzés

Advent - Mikulás – Luca – Karácsony

Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek a Karácsonyra. Tanuljanak dalt, mondókát és verset a Mikulást, majd a Karácsonyt várva. Készítsenek fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek. Figyeljék a vízbe tett cseresznyeágat, az ültetett Luca-búzát. Ismerkedjenek a karácsonyi szokásokkal. Fényesítsenek almát, süssenek mézeskalácsot.

Farsang, tél űzés

Tanuljanak farsangi dalt, bálba hívogató mondókát. Segítsenek jelmezük, maszkjuk elkészítésében, hívogassák társaikat a mulatságba. Vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében. Búcsúzzanak a téltől versekkel, népi ritmusokkal, zajkeltéssel. Segédkezzenek a Kisze-báb elkészítésében.

Tavasz

- Nemzeti ünnep
- Húsvét
- Májusfa állítása
- Anyák napja - Apák napja
- Székely Bertalan emléknap
- Gyereknap
- Évzáró Búcsúzás
- Nemzeti összetartozás napja

Nemzeti ünnep

Ismerjenek meg az ünnephez kapcsolódó verseket, dalokat. Készítsenek bármilyen technikával zászlókat, kokárdát. Hallgassanak Kossuth nótákat és népzenét.

Húsvét

Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvónőjük segítségével.
Tegyenek nagyobb sétát a környéken. Gyűjtsenek tavaszi ágakat séták során.
A fiúk locsolják meg a lányokat, a lányok készítsenek hímes tojást a fiúknak.

Májusfa állítása

A gyerekek az óvónők segítségével díszítsenek májusfát, járják körbe tavaszi dalokat énekelve.

Anyák napja – Apák napja

Tanuljanak verseket, énekeket, készítsenek ajándékot az ünnep alkalmából az óvónő irányításával.

Székely Bertalan emléknap

A túra során a kisebbek is emlékezzenek meg Székely Bertalanról. A túra útvonala: Székely Bertalan emlékmű, Székely Bertalan emlékház.

Gyereknap

Vegyenek részt a pedagógusok által szervezett sport és játéktevékenységben.

Évzáró, Búcsúzás

Az év folyamán tanult versekből, énekekből összeállított műsorral kedveskedünk a szülőknek. A nagycsoportosok dalokkal, énekekkel búcsúznak el az óvodától és óvodában maradó társaiktól. A kis és középső csoportosok műsorral, az óvoda ajándékkal búcsúzik a nagyoktól.

Nemzeti összetartozás napja

Ismerjék meg a szórványban élő magyarság létét, népviseleteit, jelképeinket. Hallgassanak népzenét.

4.3.2. Zöld jeles napok

A modern kor elvárása, hogy gyermekeket a fenntarthatóságra is neveljük, ezért a hozzá kapcsoló jeles napok is megjelennek az óvoda életében. Tematikus programokkal hívjuk fel a gyermekek figyelmét a „Zöld ünnepek” jelentőségére. Tartalmi elemeit a környezet tudatosságra nevelés témában bővebben taglaljuk.

Állatok világnapja (október 4.)
Medve nap (február 2.)
Víz világnapja (március 22.)
Föld napja (április 22.)
Madarak, fák napja (május 10.)

5. Programunk tevékenységi formái

5.1. Játék

Az óvodás korú, 3-7 éves gyermek alapvető legfejlesztőbb tevékenysége a játék. Alapvető, mert belülről indított és vezérelt és ez az a közeg, melyben az életkorának megfelelő intellektuális, mozgásos, szociális élményeket képes felfogni a környező világból, és itt is dolgozza fel azokat A játék szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat.
A kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, mely a mindennapokban rendszeresen visszatérő módon jelenik meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
Pedagógiai programunkban előtérbe kell helyezzük a szabad játék érvényesülését.
A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

5.1.1. Feladatok

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták és azok minőségének, tartalmának gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékban.
- Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre.
- Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.
- A óvodapedagógus feladata, hogy tudatos jelenlétével biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakoztatását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés, élmények)

Alkotó kedvű légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközökkel jeleníti meg azt, milyen helyet választ és mennyi ideig tart a játéka. A különböző játékformákhoz - gyakorló, szimbolikus, konstruáló, szabály- szükséges feltételek megteremtése az óvodapedagógus feladata**.** A csoportban csak annyi szabályt kerül bevezetésre, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.
A képességfejlesztő játékoknál a gyermekek szabadon választhatnak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között. Az együtt játszás során megteremtjük a kezdeményezett játékhoz szükséges eszközöket, szabályokat és a helyet.

Őszinte játékunk mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör kialakulását segíti humoros kifejezéseink, tréfás szavaink. A szabad tevékenységet csak szükséges esetben zavarjuk meg; ha a gyermek igényli jelenlétünket, vagy ha veszélyes, durva irányt vesz a játék. Hagyjuk, hogy a gyermekek önmaguk szervezzék, és irányítsák játékukat.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

Az egyes játéktémák helyét nagyban meghatározzák a hozzá tartozó bútorok, berendezési tárgyak, pl. babakonyha, babaszoba.
Figyelünk rá, hogy a szükséges teret úgy alakítsák ki, hogy társaikat ne zavarják, és alkalmas legyen játékuk megvalósításához. Amíg az önálló téralakításra nem képesek, addig segítségünkkel alakítják ki a játékuk számára megfelelő helyet. A csoportszobákban lehetőséget nyújtunk a többféle állandó és variálható „kuckók" létrehozására. A mesesarok egyúttal a dramatizálás, bábozás helye is. Itt kapnak helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek, bábok.
A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, alkalmankénti tárgykészítő népi játékoknak minden csoportban állandó helyet biztosítunk. Ezen tevékenységekhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök játékidőben is a gyermekek rendelkezésére állnak.
A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében segítjük az udvari szerepjáték kibontakozását (pl. népi játékok, mozgásos játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével.

A játékhoz szükséges idő

A játék folyamatosságát a részben folyamatos napirend jól biztosítja. Óvodánkban a 3-4 évesek szinte egész nap játszanak. Az 5-6-7 éves gyermekek játékának megszervezéséhez, az eszközök, szerepek elosztásához, a téma kibontakoztatásához is elegendő időt biztosítunk.
Az 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot.
A napi életszervezésben arra törekszünk, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari tevékenységhez.

A kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. A játékhoz olyan eszközt biztosítunk, mely ízléses, praktikus, vagy egyszerű félkész játék, hogy sokféle ötletre, játékfajtára ihlessen.
A 3-4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. A gyakorló játékhoz, amely fejleszti a gyermekek pszichikus funkcióit, a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (fodrászos, orvosos, stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket a szerepjátékra.
A 4-5-6 éves korosztálynak folyamatosan bővítjük az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, értelem és képességfejlesztő játékokkal, amit a gyermekek egyénileg, vagy mikro csoportban óvónővel vagy egyedül játszanak.
Az udvari játékok zömmel a gyerekek nagymozgását elégítik ki.

A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek természeti- és társadalmi környezetéből származó tapasztalatait játékidőben újra és újra átélhessék, hiszen a környezetükből szerzett tapasztalatokkal bővül, gazdagodik a játék is. A programban kiemelt szerepet kapnak a séták, kirándulások.

<u>A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva</u>

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták. A 3-4 éves korra jellemző gyakorlójáték, az eszközök rakosgatása, manipulálása később sem tűnik el. Biztosítjuk, hogy a gyermekeknek legyen módja megismerni az eszközök, tárgyak különböző
tulajdonságait, így a véletlen cselekvéshez örömérzet társul. Ez az örömérzet ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez. Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét.
Segítjük a gyermek játékait továbbfejlődni, mivel már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Többféle játékot kezdeményezünk, melyben szerepet is vállalva mintát nyújtunk a közös cselekvésekhez, különböző kapcsolatok kialakításához. A kicsik játékában teret kap a papás-mamás, fodrászos, orvosos, kalauzos játék, melyek egyszerű mozzanatokat jelenítenek meg együttlét, együtt mozgás formájában. A gyerekek szerepeket vállalnak, használják a szimbólumokat a „mintha" helyzetek megteremtéséhez.
A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. Résztvevői vagyunk az egyszerű mesék megjelenítésének, mintát adunk egy-egy szereplő megformálásához. Biztosítjuk, hogy a gyermekek annyi kelléket használjanak képzeleti képeik megjelenítéséhez, amennyinek szükségét érzik. A bábozás először a mi előadásunkkal jelenik meg az óvodában. A konstrukciós játékhoz kapcsolva megjelenik a barkácsolás, elsősorban általunk barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyerekek aktív bevonásával hozunk létre. Egyre nagyobb önállóságra való ösztönzéssel biztosítjuk az „én készítettem" alkotás örömét.
A gyermekek olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokat játszanak, amelyek könnyen betarthatók. Tervezünk olyan szabályjátékokat is, melyek a gyermekek mozgásigényeit elégítik ki. A nagyobb gyermekek játékában is megjelennek a különböző játékfajták. Gyakran előfordul a kutató manipuláció, ha ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül a kezükbe.
Bátorítjuk a gyermekeket, hogy minél többféle ötletből alakítsanak ki tartalmas játékot, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási készségét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvő képességét.

A gyermekek beszédkészségének fejlesztése játék közben

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Szerepvállalásaink modellértékűek a szókapcsolatok, verbális és nonverbális jelzések tekintetében (hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín, mimika, gesztusok). A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékok segítik elő. Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak teret az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok, stb.)

5.1.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

Óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket hoznak létre.
- Betartják a szabályjátékokat, szívesen játsszák azokat.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Társas kapcsolatuk gazdag, kulturált.

5.1.3. Játékba integrált tanulás

Programunk szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomásokon, tapasztalatokon, élményeken keresztül tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges színtere a játék és a teljes óvodai élet.
Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire**.**

Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.
A programban helyet kap az általunk kezdeményezett foglakozásokon megvalósuló tanulás, amelyek számtalan probléma és feladat megoldási lehetőséget kínál a gyerekeknek. Az utánzásos, minta- és modellkövetés magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában fontos szerepünk van.

A tanulás formái:
- az utánzásos minta – és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- gyakorlati problémamegoldás
- az óvodapedagógus által irányított spontán és szervezett tevékenységek: verselés, mesélés, ének-zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, mozgás, külső világ tevékeny megismerése.

A szervezett tanulás munkaformái:
- Frontális
- Mikro csoportos
- Egyéni

A szervezett tanulási tevékenység módját, mely 5-35 percig tart, az óvodapedagógus határozza meg. Ezt a folyamatot a saját módszertani szabadsága alapján határozza meg, mely a téma ,a tevékenység és a gyermekek fejlettségétől függ.

Hetente megjelennek a csoportok tevékenységében a már említett tevékenységi formák, melyek mennyisége korcsoportonként változik. Ennek mértékét és napokra való felosztását az aktuális éves tervben rögzítjük.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Eljárásainkat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. A játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenik meg a tevékenységekben.

Az élmények elmondása, az otthoni és óvodai megbízások adása a szülők, nagyszülők bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások, önellenőrzésre, önértékelésre való késztetés mind hasznos módszerei a programnak.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.) helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. Használjuk a differenciált, árnyalt értékelést.
Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.
Megteszünk mindent annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. (Kerüljük a képek, pontok osztogatását.)
A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

5.2. Verselés, mesélés

A tevékenység célja megszerettetni a verset, mesét, örömet szerezni az irodalmi alkotások által. A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet. Segíti a világ megismerését. A jó mese olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat fel a gyermekek számára, melyek megértésére más eszközökkel ebben az életkorban még nincs mód. A népi eredetű mesének erkölcsi tartalma van, belső indulati képeket közvetít. A mese oldja a szorongást, melyet a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből.
A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat kínálnak a mindennapos mondókázásra verselésre. Jelenjen meg a mindennapokban a magyarság történelme, mondavilága, valamint más népek, nemzetiségek meséi is. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
A gyermek saját vers – és mesealkotása, annak mozgással és / vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.
A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Programunkban lehetőséget teremtünk a gyermekek saját vers- és mesealkotására, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálására.
A meseválasztáskor fokozottan figyelünk a tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

A mesélő óvodapedagógussal való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg.
A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Drámajátékok:

A drámajátékok fejlesztő hatásai
- Fokozzák a közösségért, a közösségben tevékenykedő gyermek aktivitását.
- Segít a gyermeknek önmaga és a világ jobb megismerésében.
- Serkenti a rugalmas gondolkodást, az alkotó képességet.
- A gyermekek időérzékét. térbeli tájékozódását fejleszti
- Beszédkészségük tisztaságát, kommunikációs képességeinek kifejező voltát segíti elő.
- Szókincsüket bővíti.
- Ellensúlyozhatja az IKT eszközök okozta passzivitást, és a környezetből adódó, kevés kommunikációs lehetőséget biztosító létformát.
- Gazdagítja a gyermekek játékkultúráját, kreativitását.

Beszélgetések:
Az anyanyelvi nevelést és kommunikáció-fejlesztését szolgálják a napirendben szereplő beszélgetések, amikor a gyermekek csoportos, szervezett formában megbeszélhetik társaikkal és a felnőttekkel az őket foglalkoztató időszerű kérdéseket, beszámolhatnak a velük történt eseményekről, stb.
Ezek az alkalmak segítenek a gyermekek toleranciájának kifejlesztésében, az egymásra figyelés a másik meghallgatásának képességének kialakulásában.

5.2.1. Feladatok

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, mondókázás, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása a mi feladatunk. Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. A mű megválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.
A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.
A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek halmozó, láncmesék, bonyolultabb szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok, és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek

a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.
Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át beépülnek a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodik a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismernek olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Tervezünk lírai verseket is, mert a gyermekek már ebben a korban is megérzik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Minél több lehetőséget teremtünk a vidám rigmusok korai megkedveltetésére.
A gyermekek velünk együtt sokszor ismétlik az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de ügyelünk, hogy sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét.
Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes hallgatására. A mese többszöri meghallgatása után lehetővé tesszük, hogy részesei legyenek a mese dramatikus feldolgozásának. Rövid improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek megismerkednek a bábokkal is. A bábok számát fokozatosan növeljük.
A vers, mese, dramatikus játékokhoz csak olyan kellékeket használunk, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való kötődés kialakulását.
A 4-5 éves gyermekekben kialakult a mese, vers szeretete. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók ismételgetése. Az új versek kapcsolódnak a gyermek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához. Segítségükkel a gyermekek megjelenítik a meséket. Bábjátékokat rögtönöznek.
5-6-7 éves korban is minden adandó alkalmat kihasználunk a kiolvasók, rigmusok ismételgetésére. A gyermekek játszanak rímes találós kérdésekkel, rímjátékokat is alkotnak együtt. Ismételgetjük az előző években tanult verseket. Az új versek bemutatása kapcsolódik a gyermekek élményeihez. Kerüljük az éneklő hanglejtést, ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.
A gyermekek a hallott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni. Olvasunk - főleg a délutáni pihenés alatt- a gyermekeknek folytatásos mesét. A gyermekek megpróbálkozhatnak a mese önálló befejezésével, új mesék kitalálásával. A közösen kitalált meséket nevezzük el a „mi mesénk”-nek. Lehetőséget adunk, hogy a gyermekek kifejezhessék a mese cselekményét mozgással, játékkal.
E tevékenység hetente többször megjelenik az óvodában. A gyermekeket a csoportra jellemző kezdeményezéssel várjuk a meseszőnyegen (megszokott helyen). Amikor minden gyermek megérkezett, csak akkor kezdünk el mesélni.
A tevékenység befejezését jelzi énekünk vagy a már megszokott játékba visszavezető mozzanat, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.
A nagycsoportos gyermekekkel bábozunk, dramatizálunk. Legyen ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes, tiszta ejtést, beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei.
A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

5.2.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

Óvodáskor végén:
- A gyermekek szívesen ismételgetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Örömmel mesélnek, báboznak, dramatizálnak maguk szórakoztatására.
- Megjegyeznek 6-8 mondókát 10-14 verset és meghallgatnak 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, s viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A meséskönyvek képeit önállóan, hosszasan nézegetik.
- A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Használják az óvoda könyvespolcát, a könyvek között eligazodnak. Vigyáznak a könyvekre.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése hallgatása, (néptáncok és népi játékok) a hagyományok megismerését és továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A zenei anyagunk többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.
Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A zenei nevelésre (néptáncra) a nap bármely során lehetőség nyílik a különféle tevékenységekhez kapcsolva, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon társul a zenei képességek fejlesztése, zenei ritmusérzék / metrum, ütem, ritmus, tempóérzék / zenei hallás / tiszta éneklés, dinamikai és hangszín érzék / zenei emlékező és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzék.
A csoportszobák polcain játékként helyezzük el a különféle ritmus hangszereket, hogy a gyermekek a nap bármely szakában kezdeményezhessék a ritmussal kísért éneklést. (természetes anyagokból készített ritmushangszerek)
A zenehallgatásnál mind az élőzene mind a művészi értékkel bíró gépzene is helyet kap.
Programunkban az óvodapedagógusok a gyermekekkel közösen variálják az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű tánclépésekkel, amit a felnőtti minta utánzásával a gyermekek követni tudnak. (táncház)
A néptánc a felfogásunkban a néptánc figurákkal való szabad mozgás örömét jelenti, oly módon, hogy minden táncos alkalom az együttes mozgás örömét adja a gyermekek számára.
Az óvodai táncok elsősorban az ugrósok megismertetése jelenti, mert ezek egyszerű motívumokat tartalmaznak. Fontos a tánclépések minta szerű bemutatása.
A gyermekek minél tisztább éneklését az óvodapedagógusok mindennapi énekelgetésükkel segítik elő.
Az énekre, énekes játékokra, zenehallgatásra minden nap a komplex tevékenységekben nyílik lehetőség.

5.3.1. Feladatok:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei. A 3-4 éves korú gyermekek elsősorban olyan ölbéli játékokat ismernek meg, melyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.
A 4-5 éves gyermekekkel eleinte még játszunk ölbéli játékokat, de tanulnak már önálló mondókákat is. Már képesek arra, hogy nagyobb hangterjedelmű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel mozgásuk is jól fejleszthető.
Megismerik a csigavonal, hullámvonal, térbeli, mozgásos formákat és a szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet már a szinkópa is.
Az alkalmi dalokat úgy választjuk ki, hogy azokhoz utánzó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását.
A zenehallgatáshoz olyan műveket is gyűjtünk, amit mi magunk is elő tudunk adni és amelyekkel felkeltjük a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat is énekelünk, de megjelennek zenei anyagunkban a rokon,- és más népek dalai, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és klasszikus műzene is.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek megtanulnak néhány mondókát, énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok jelennek meg.
A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket, és ismerik meg az alapfogalmakat. Tudnak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyelik a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.
Érzékelik különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést Énekelgetjük a gyermekek nevét, jelét, csalogatjuk őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.
Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek a zenehallgatásra. Minél több zenei élményt közvetítünk, elsősorban énekes előadásunkkal. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolunk zenehallgatási élményt.
A 4-5 éves gyermekek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat énekelgetnek, a 3-4 éves korban tanult dalokat is. A körjátékok közül már nehezebbeket is válogatunk, pl. szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok, stb.
A tiszta éneklés érdekében a gyermekek gyakran énekelnek önállóan. Énekelnek egyénileg, kisebb csoportban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Megmutatják lelassított éneklés közben az énekek dallamvonalát.
A gyermekek játszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal. Érzik az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Többféle ritmuseszközt használnak a ritmusérzék fejlesztése érdekében.
A zenei élmény mindennapos lehetőség az óvodában, többféle tevékenységhez kapcsolódva.
Az 5-6-7 éves gyermekeknek olyan dalokból válogatunk, melyben már szünet, szinkópa is előfordul. A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzünk, amit e korosztály néptáncának is tekinthetünk.
Variáljuk az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a gyermekek felnőtti minta utánzásával követni tudnak. Az ének foglalkozások szerves részét képezi a néptánc, heti gyakoriséggal.
A gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést összekapcsoljuk tempóváltoztatással, vagy dallambújtatással.
A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei feladatot változatos formában érzékeljenek. Szervezett formában lehetőséget biztosítunk délutáni néptánc oktatáson való részvételre.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formáját az óvodapedagógus a módszertani szabadsága alapján dönti el. Jó idő esetén szervezett énekes játékot az udvaron is tarthatjuk, rossz idő esetén pedig a csoportszobában. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élményteli játékot.
A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk.

5.3.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

Óvodáskor végén:
- A gyermekek szívesen játszanak énekes játékokat.
- Élvezettel figyelnek a zenehallgatásra.
- Képesek megkülönböztetni a zenei fogalompárokat: (magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú) és kézjellel mutatni dinamikai különbséggel együtt felismerni és összekötni.
- Tudnak ritmust, dallamot, mozgást rögtönözni.
- Megkülönböztetik a lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak biztonsággal énekelni 15-20 dalt.
- Egyszerű dallammotívumokat visszaénekelnek.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, sajátos motívumairól.
- Képesek dallambújtatásra.
- Térformákat alakítanak - kis segítséggel (kör, csigavonal, hullám, lánc).
- Érzékelik és mutatják kézjellel a negyed szünetet.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér-formaszín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

5.4.1. Feladatok

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum és a célszerűség dominál. Az alkotó-alakító tevékenységhez olyan teret biztosítunk, ahol a mozgó gyerekektől védett az alkotók köre. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy maximum 6 gyermek kényelmesen elférjen. Figyelünk a tevékenységhez szükséges légkör kialakítására, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába, az elrontott, sikertelen lépéseket javíthatják. A tevékenységhez elegendő időt is biztosítunk, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkossanak, amíg kedvük tartja. A különböző méretű anyagok elhelyezésére megfelelő tárolóedényeket helyezünk el. Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyerekeknek. A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-anyagformáláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotásokkal való ismerkedéshez szükséges feltételeket átgondolva teremtjük meg ezen tevékenységek végzését a mindennapi szabad játékban is.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének fejlesztése.

Az óvodába kerülő 3-4 éveseknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedjenek meg az anyagokkal, eszközökkel, és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.

Megkezdjük az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítását: észrevétetve, együttesen gyönyörködve a saját alkotásokban, a mű- és népművészeti szépségekben. Ezen tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők, melyek nem különülnek el élesen egymástól.
Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját és eszközeit, míg a témáját nem, mert e kort a szándékos, illetve szándéktalan firka jellemzi. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. A képalakítás festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcolással, nyomattal jelenik meg. Segítjük a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.
A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a plasztikai alakításban. Megismerik az anyagok alakíthatóságát, nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva. Lehetőség szerint biztosítjuk a mindennapi gyurmázást.
A 3-4 éves gyermekek az építések során megismerkednek a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Beszélgetünk az alkotásukról, együtt örülünk a létrehozott produktumnak.
A 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét tovább bővítjük. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítjük élményeikhez kapcsolódó témákkal, és azokhoz megfelelően illeszkedő technikákkal. Ekkor már megjelenik a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, események saját elképzelés alapján történő megjelenítése.
A gyermekekkel együtt gyönyörködünk a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. A már gazdagabb kifejezéshez többféle technikát és eszközt biztosítunk, így a ceruzát, krétát, filc, és rostironokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket. A gyerekek alakíthatnak képeket spárgából, fonalakból, textilből, termésekből. A plasztikai munkák során segítjük a képek és formák tagolását. Segítségünkkel készítenek játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat. Felhasználunk különböző formájú textilt, bőrdarabokat, gallyakat, terméseket.
Építéseik során egyre nagyobb önállóságot biztosítunk, bátran variálhatják a teret, felhasználva ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat.
Az 5-6-7 éves gyermekek buzdítjuk, hogy minél többször alkossanak közös kompozíciót.
Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszközök tárházát. A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjeleníttetjük a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásait is. Arra sarkalljuk őket, hogy a képalkotásoknál minél eredetibb megoldásokkal jelenítsék meg a formákat, színeket.
A szülők bevonásával gyűjtik az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Lehetővé tesszük, hogy az alkotó-alakító tevékenységet minden nap gyakorolhassa a gyermek, mivel a gyermekek személyiségük egy darabját vetítik ki, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

5.4.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

Óvodás kor végén:
- Képalkotásban egyéni módon változatos eszközökkel és anyagokkal jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket, környezetük tárgyait, jellemzőit, eseményeit. (tépés, vágás, festés, ragasztás, ceruza- zsírkrétarajz, viaszkarc, lenyomatok, hajtogatás, terméskép, textil, stb.)
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örüljenek alkotásuknak és a közösen elkészített kompozícióknak.
- Készítsenek plasztikai munkákat -modelleket, ajándékokat, díszeket- szőjenek, fonjanak, varrjanak, nemezeljenek.
- Téralakításban, építésben bátran, ötletesen alkossanak hóból, homokból, dobozból, kavicsból.
- Csodálkozzanak rá a szép látványra, tudjanak gyönyörködni benne.
- Fogalmazzák meg értékítéletüket, tudjanak beszélgetni az alkotásról.
- Nézegessenek az óvónővel műalkotásokat, beszélgessenek róluk hangulati, formai, színbeli szempontból.

5.5. A mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
A mozgásos játékok tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondícionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait
A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív énkép önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás- fejlődésére.
A spontán- a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásoknak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
Óvodánkban lehetőséget biztosítunk a délelőtt és délután folyamán egyaránt különböző szervezett mozgásos tevékenységekre (ovi-foci, balett, ritmikus sportgimnasztika, ovi-rocky).

Mindennapos mozgás:

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
c) szervezett mozgásos tevékenység.

A tevékenység célja a gyermekek harmonikus mozgásának, testi képességeinek szabad kibontakoztatása, játékos formában. Célunk továbbá a gyermekek térbeli tájékozódó képességeinek, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.
Programunk mozgásos tevékenységeiben együttesen érvényesül a rugalmasság és a kötöttség.
A heti-rendben egy nap szervezünk kiemelt mozgásos tevékenységet, amikor az egész nap folyamán lehetőséget kínálunk párhuzamosan is végezhető mozgásos tevékenységeket.
Mindennap szervezünk mozgásos játékokat, melybe a láb- és testtartást javító torna elemeit prevenciós jelleggel építjük be.
Az ismertetett mozgáslehetőségeken túl a csoportok életmódszervezésében helyet kapnak a kirándulások, túrázások, séták, a közelebbi és távolabbi környezetben is.
A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.
Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.
A jól ismert, készségszintű feladatok gyakorlására a köredzést, mint az egyik leghatékonyabb foglalkoztatási formát alkalmazzuk.
A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen mozognak, kitartóak a mozgásos játékokban
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni
- Szeretik a szervezett mozgásos tevékenységeket
- Szeretnek futni
- A gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik
- Képesek kreatív mozgásformákat kitalálni
- Képesek labdát pattogtatni, vezetni
- Képesek célba dobni, egykezes felső dobással
- Az ugrásokat talajérkezéskor fékezni tudják

5.5.1. Feladatok

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgását (járás, futás, kúszás, mászás) jól tudjuk fejleszteni az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak rendelkezésünkre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

A 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkednek különböző futó-gyakorlatokkal (pl. futás különböző irányban, futás feladattal, stb.). Játszunk ugrógyakorlatokat (pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés, majd leugrás). Megismerkednek egyszerű dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal (pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás). A mozgásos játékok során teret biztosítunk a támaszgyakorlatok gyakorlására is. (pl. csúszások, kúszások, mászások). A talajtorna elemei is megjelennek a játékokban (pl. gurulás a test hossztengelye körül). Gyakran játszunk egyensúlyozó játékokat. Lehetőség szerint többféle kézi szert alkalmazunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékokat úgy választjuk ki, hogy ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek, ugyanakkor a tőlük elvárható erőkifejtésre késztesse őket. Mindig megmutatjuk a helyes mintát, és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.

A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Az irányított mozgásokban megjelennek a következő futógyakorlatok (futás 3-4 akadályon át, fel-és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással, stb.). Szervezünk különböző ugrógyakorlatokat (pl. egy lábon- páros lábon, szökdelések, felugrás szerre két lábra, leugrás szerről két lábra, játékos helyből távolugró verseny). A dobásgyakorlatok során már próbálgatják a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, haránt terpeszállásból. Minél gyakrabban játszanak labdagyakorlatokat, annál jobban tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakoroltatjuk a támaszgyakorlatokat (pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken). A talajtorna anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézállás előgyakorlata a „csikórugdalózás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálása. A gyermekek sok egyensúlyozó játékot játszanak 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Tervezünk lábboltozatot erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnek. Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, alaklátás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakítása, és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Különböző kézi szereket használunk: szalagokat, kisebb-nagyobb labdákat, babzsákokat és karikát. A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakoroltatjuk a gyerekekkel. Megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassuló futást. Különböző ugrásgyakorlatokat tervezünk, mint pl. szökdelés páros és egy lábon haladással. A sorozatugrások különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át történnek.

Néhány lépéses nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat. Többféle dobógyakorlatot szervezünk: egykezes, kétkezes, alsó- és felsődobás célba, magas kötél felett vagy földre helyezett karikába, zsámolyba. Egyre több labdagyakorlatot tervezünk, kibővítve az eddig tanultakat labdavezetéssel járás és futás közben, páros labdagyakorlatokkal. A támaszgyakorlatokat is bővítjük újabbakkal (pl. pók,- rákjárás, talicskázás). Finomítjuk a már elsajátított talajtornaelemek kivitelezését: gurulóátfordulást, a test hossztengelye körüli gurulást a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. Az egyensúlyozó gyakorlatokat bővítjük a fej,- kar,- és lábmozgásokat összekötve.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során. Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel. A mindennapi testedzés: a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozzák meg. (Lásd: Az egészséges életmód alakítása c. fejezetben.)
A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

5.5.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

Óvodás kor végére:
- A gyermekek szeretnek mozogni (futni, kocogni), kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, képesek térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. (Térbeli és statikai tapasztalatokkal és megfigyelésekkel.)

5.6.1. Feladatok

- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.
- A környezettudatos magatartás megalapozása és kialakítása.

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A gyermekek közvetlen környezetükben érzékelik a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.
A 3-4 éves gyermekek már az óvodába kerüléskor ismerkednek az őket gondozó felnőttekkel, társaikkal és az óvoda helyiségeivel. A későbbiekben az óvoda közvetlen környezetével – faluház, konyha, könyvtár, iskola, tornaterem.
Beszélgetnek a családról, nevükről, otthonukról, ki mivel tölti idejét otthon. Játékos formában ismerkednek testükkel (testrészeikkel, érzékszerveikkel), ezek ápolásának fontosságával. Ismerkednek az orvos gyógyító munkájával.
Ismerkednek a gyalogos közlekedés szabályaival. Megneveznek néhány közlekedési eszközt.
Megfigyelik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Ősszel a levelek hullását, színük változását. Télen a hó hullását, játszanak a hóban, szánkóznak, hóembert építenek. Etetik a madarakat.
Megfigyelik a tavasz jeleit, többet süt a nap, olvad a hó. Megfigyelik az első zöld leveleket, virágokat.
Tapasztalatokat szereznek az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről.
Megismernek 2-3 virágot, zöldséget, gyümölcsöt. Megfigyelnek 3-4 állatot.
A 4-5 évesek szerephelyzeteket, családjátékot játszanak, melynek tartalma; családtagok szerepe otthon, különböző élethelyzetek. Ismerik lakásuk címét.
Ellátogatunk az óvoda közelében levő fogorvosi rendelőbe, tudatosítjuk a fogápolás szükségességét.
Ellátogatunk az óvoda környékén található intézményekbe. A séták alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedést, megfigyeljük az úton közlekedő személy- és teherszállító járműveket. Továbbra is figyeljük az évszakok változásait, szépségeit. Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, stb. Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Együtt végzünk rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatást. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége, öltözködése között.
Megismertetjük őket a valóságban néhány háziszárnyassal, sertéssel, szarvasmarhával, lóval és ezek kicsinyeivel. Vadon élő állatok közül megismernek néhányat videofelvételen, diafilmen vagy a valóságban. Kutassanak bogarak, rovarok után.
Az 5-6-7 éves gyerekekkel már megfigyelhetjük a felnőttek munkáját, ellátogatunk többféle munkahelyre.
Ismerjék szüleik, testvéreik nevét, foglalkozását.
Megismertetjük őket a hét napjaival, a hónapok neveivel. Ellátogatunk középületekbe: múzeumba, színházba, kiállítótermekbe, építkezésekhez, iskolába, vasútállomásra, tűzoltóságra, stb.
Megfigyeltetjük a megkülönböztetett jelzésű járműveket a közlekedésben. Ismereteiket bővítjük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.
Megfigyeljük a napszakokat, felelevenítjük az egyes napszakokban ismétlődő tevékenységeket. Összehasonlíttatjuk az adott évszakokat a többi évszakkal, már képesek a lényeges különbségeket megtalálni.
Kis segítséggel csíráztatnak, növényeket ültetnek és azokat gondozzák. Megismertetünk néhány mezei virágot, vadon termő ismertebb növényeket. Megszervezzük az állatok napját (október 4.), a víz világnapját (március 20.), madarak, fák napját (május), és a föld napját (április 22.).
Mélyebb ismereteket nyújtunk a háziállatokról, hasznukról, gondozásukról, élőhelyükről. Összehasonlítjuk a vadon élő állatokkal. Többször nézünk természetfilmet. Felelevenítjük a korábbi emlékeiket, beszélnek saját fejlődésükről, és arról, hogy iskolások lesznek.

5.6.2. Mennyiségi ismeretek

Az óvodai matematikai nevelést folyamatként értelmezzük. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem tapasztalatok cselekvéses és gondolati tevékenységek. Állandó kapcsolatban van a gyermekek személyiségfejlesztésének valamennyi területével, megalapozván az iskolai matematikai tanulást.
Különböző matematikai jellegű tapasztalatokat biztosít, mely ismeretek segítik a gyermekek eligazodását, tájékozódását a világban. Az értelmi képességek fejlesztésén túl megismerkednek néhány matematikai eljárással és módszerrel, melyeket különböző játékszituációban alkalmaznak is.

5.6.3. Feladata

- Gondolkodás fejlesztése
- Képességek fejlesztése: tapasztalás, emlékezés, megértés ítélőképesség, konstruálás

A gondolkodás fejlesztése
A matematikai nevelés fejlesztő feladatai között legfontosabb a gondolkodás fejlesztése. A gondolkodás a valóságból szerzett tapasztalatok rendszerezését, kapcsolatainak felismerését biztosítja. A gyermeki gondolkodás azokra a tapasztalatokra épít, amelyeket megismerő tevékenysége során szerez. Ennek alapja az észlelés. Ezért biztosítjuk, illetve használjuk az egész nap folyamán szerzett tapasztalásaikat környezetük tárgyairól, személyeiről, eseményeiről.
A gondolkodást a problémahelyzet kelti életre. Mozgásba hozza a szerzett tapasztalatokat, ismereteket a probléma megoldásáért. A cselekvésből származó tapasztalatok, korábbi ismeretek adnak segítséget az ismeretlenek feltárásához. Ezért olyan problémahelyzeteket hozunk létre, melyekről már vannak előzetes tapasztalataik. Továbbá tudatosan kihasználjuk a játék során adódó szituációkat. Gondolkodásfejlesztő feladatainkat mindig a gyermekek gondolkodási szintje határozza meg.
Ezek a feladatok érdekes játékok, játékos szituációk, problémahelyzetek teremtése. Igyekszünk, hogy ezek olyanok legyenek, melyek kereső-, felfedező-, alkotótevékenységre ösztönözzenek.
Az óvodás korú gyermek gondolkodásában a következő öt művelet van jelen: összehasonlítás, analízis-szintézis, absztrahálás, valamint az általánosítás. Fejlesztő játékainkat, feladatainkat ezen alapműveletek köré csoportosítjuk. Figyelembe vesszük, hogy az óvodás gyermek gondolkodása cselekvéshez kötött, megismerése állandó mozgásban realizálódik. A feladatok megoldása kezdetben csak konkrét tárgyakhoz kötött manipuláció útján érvényesül. A gyermekek gondolkodása ezekben a helyzetekben cselekvő-szemléletes gondolkodás. Később a szemléletes-képszerű gondolkodás szintjén a tárgyakat már helyettesítjük jelzésekkel, tárgyképekkel, hangokkal. Erre akkor van lehetőség, ha már a gyermekek gondolkodásában egyre általánosabb képzetek alakulnak ki. A 6-7 éves gyermekek bizonyos mértékig már képesek a nyelvi gondolkodásra, képesek némely problémát megoldani szóban is.

Képességek fejlesztése

A gyermek játéka során kapcsolatot teremt az őt körülvevő világgal, tárgyakat helyez egymásba, egymás mellé, rakosgat, utánozva a felnőtteket. Ez az utánzás konkrét megfigyelés eredménye. Érzékelés, észlelés közben gyűjt tapasztalatokat arról, hogyan bánnak az emberek a tárgyakkal. Ezeket a mozdulatokat éli újra a játékban. A tárgyakkal való manipuláció tehát egyben megismerőtevékenység, tapasztalatgyűjtés. Fejlesztő-nevelő munkánk is ezt célozza a pontos érzékelés, észlelés, megfigyelésre nevelésével. Sok olyan helyzetet teremtünk,

amelyben a gyermekek különböző érzékszerveikkel sokszínű tapasztalásra tehetnek szert. Tárgyakat válogatunk szét tapintással. Megállapítják, hogy felületük érdes, vagy sima, anyaga lágy vagy kemény. Osztályozunk a látás segítségével: szín, nagyság, forma, helyzet. Csoportosítunk aszerint, hogy kellemes vagy kellemetlen az illata, milyen a hangja. Játékeszközeink kiválóan alkalmasak fejlesztő feladataink kezdeményezésére. Arra törekszünk, hogy ezek a tapasztalatok minél sokoldalúbbak legyenek, minél több érzékszervet vonjanak be a tapasztalásba.
A mennyiségészlelés fejlesztésénél figyelembe vesszük, hogy a gyermekek a halmazokat ugyan egészként fogják fel, de elemszámuk megítélésénél még nem mindig képesek függetleníteni helyzetüktől, kiterjedésüktől. Ezért olyan helyzeteket teremtünk, amelyben alapfeltétel a pontos észlelés. Végzünk becslésszerű összehasonlításokat, összeméréseket, méréseket.
A gyermekek térészlelése jelentősen fejlődik ebben az életszakaszban. A térbeli viszonyok differenciálódása saját testük térbeli viszonylatainak megismerésével kezdődik (jobb kéz, bal láb, kéz fül, stb.) és mozgáshoz kötődik.
A matematikai tapasztalatok emlékképekben rögzülnek, különösen akkor, ha az ismeretszerző folyamat érdekes, élményszerű volt a gyermekek számára. Fejlesztő játékaink során szükséges a korábbi észlelésre emlékezés képessége, vagy műveletre emlékezés, ha pl. azt kérdezzük melyik kancsóba fér több szörp (mérés művelete) vagy szóra is emlékeztetünk, ha barchobázunk.
Törekszünk arra, hogy a különböző problémahelyzetek különböző gondolkodási művelet képzés szolgálatába álljanak, és a képességek fejlesztését segítsék.

Matematikai nevelésünk során a következő elvek érvényesülnek:
- a gyermekek életkori és egyéni sajátosságai figyelembevételének elve;
- az életszerűség, érthetőség, fokozatosság elve;
- a motiváció elve;
- a játékosság elve.

5.6.4. A matematikai nevelés tartalma

1. Tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatások, rendezések

a, tárgyak, személyek, tulajdonságainak felismerése, megnevezése
b, tárgyak, személyek összehasonlítása felismert tulajdonságok szerint
c, kiválogatás, általánosítás kiemelt tulajdonság szerint
d, szétválogatás (osztályozás) meghatározott tulajdonság szerint
e, rendezés meghatározott szempont, tulajdonság alapján
f, irányított összehasonlítások
g, szavakban történő összehasonlítások

2. Számfogalom előkészítése, alapozása

a, mennyiségek összemérése: hosszúságok, magasságok, vastagság, bőség, tömeg, térfogat, terület,
b, halmazok összehasonlítása, összemérése, párosítások, több-kevesebb, ugyanannyi,
c, mérések különböző egységekkel: hosszúságmérések, tömegmérés, űrtartalom mérése, területmérés
d, halmazok számlálható tulajdonsága, természetes számok, tőszámok, növekvő-csökkenő számsorozatok, sorszámok, halmazok bontása, darabszám változások

3. Tapasztalatok a geometria köréből
   a, építések, alkotások szabadon és másolással
   b, alkotások egy feltétel megadásával
   c, tevékenység tükörrel
   d, tájékozódás térben, síkban

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Hetente -korcsoporttól függően- egy-két alkalmat biztosítunk a természeti-, emberi-, tárgyi környezet megfigyelésére, megtapasztalására.
A mikro csoportos tapasztalatszerzés során minden gyermekre oda tudunk figyelni, minden kérdésre meg tudunk válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését.

5.6.5. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködnek szépségükben.
- A gyermekek ismerik a környezeteikben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, műemlékeket.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a matematikai relációkat. (pl. alá, fölé, közé, mellé, stb.)
- Rendelkeznek térbeli és statikai tapasztalatokkal

5.6.6. A környezettudatos magatartás kialakítása

A fenntarthatóság
Mindazt az értéket és szépséget, amit évmilliókon át a természet ránk hagyott, feladatunk megőrizni, védeni. A jelen szükségleteit a nélkül kielégíteni, hogy a jövő szükségleteit ne csorbítsuk. Ez a fenntartható fejlődés.
Ezt azonban magunknak is nap, mint nap tanulnunk kell, és annak érdekében, hogy a jövőben is így legyen, meg kell tanítanunk erre a gyermekeinket is. Minél előbb tesszük ezt, annál eredményesebb lesz! Az új nemzedék az, aki szakít a rombolással, de ehhez a régi nemzedéknek kell támogatnia a tapasztalataival. Út a jövőhöz: a nevelés, a környezettudatos, a környezeti kultúrára nevelés.
Az életmód, a szokásrendszer helyes alakítása, a természet szeretetére nevelés, és a környezeti értékek megóvására törekvés.
A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei: - az élet tisztelete - a hagyomány őrzése – átmentése a jövőbe. Mindezeket nemcsak önmaga az óvoda, hanem a családok hatékony és folyamatos bevonásával tudjuk a leghatásosabban elérni.

Az életünk minőségét, valamint egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülvevő természeti és társadalmi környezet minősége. A XXI. sz. társadalmi és globális problémái ismertek, az ember lakóhelye és környezetében kedvezőtlen változások

indultak el – klímaváltozás, élőhelyek eltűnése, fajok kihalása. Az életminőség javításában, az egészség megőrzésében fontos szerepet játszik a közösségi identitás, kohézió. Közösség és egyén, szoros kötődésben élnek. Az egyéni értékek, beállítódások, normák módosítása és az ehhez szükséges aktivitások a közösség támogatása nélkül nem képzelhetők el.
„*Magyarországon a Környezetvédelmi Törvény (1995.éviLIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól) 54. 1. cikkelye rögzíti, hogy minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére. A környezeti nevelést meghatározó kormányzati dokumentumok között legfontosabb a NAT, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Nemzeti Környezetvédelmi Program.” (Nemzeti Környezeti Nevelés Stratégia 15. o.)*
A környezettudatos magatartás kialakítása megvalósítható az óvoda intézményrendszerében.
A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában. Az óvoda dolgozóinak az elkötelezettségben és a gyakorlati megvalósításban van kiemelkedő szerepe.
Az óvodai környezettudatos magatartás kialakításának alapját, értékeit a következőkkel közvetíthetjük a gyermekek felé:
- a létezés csodájának elismerése, az élet szeretete, tisztelete a külső, belső világ összekapcsolása
- a természet törvényeivel harmonizáló magatartás alkalmazása
- törekvés a mértékletes, önkorlátozó fogyasztásra
- a modernizáció és a gazdasági-technikai fejlődés ellenére a természet erőforrásainak önző és túlzó „kifogyasztásának” mellőzése.

Az óvodai környezeti nevelés

A környezettudatos nevelés célja, a természeti, az épített környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása.
Az intézményesített nevelés és oktatás szerepe a környezeti tudat formálásának egyik leghatékonyabb eszköze. Az óvoda alapozó jellege meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában. A tanulás tartalma, vagyis a tapasztalatok és ismeretek elsősorban a gyermek közvetlen társadalmi, természeti környezetéből származnak. Magukba foglalják azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat is, amelyek kialakítása ebben az életkorban kívánatos. A környezeti nevelés nem korlátozódik a csoportszobán belüli foglalkozásokra, hiszen áthatja az óvodai élet egészét. Ha ezt a folyamatot az óvodapedagógus körültekintően tervezi meg, akkor a gyermekeknek lehetőségük van sokféle újabb felfedezésre, ösztönző tapasztalatszerzésre, közben fejlődik megfigyelő- gondolkodási, a beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük, formálódik társas kapcsolatuk. A természet iránti szeretet, tisztelet, értékeinek megbecsülő, azokat védő emberekké váljanak majd.

Külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma

A környezeti nevelés nem korlátozódik a csoportszobán belüli foglalkozásokra, áthatja az óvodai élet egészét. Élményszerű tapasztalatszerzését, kirándulások nemzeti parkokba, bemutatóhelyekre, múzeumokba, állatkertekbe, természetséták arborétumokba, közeli parkokba, amelyek elősegítik a környezetre figyelő magatartásforma megalapozását.
<u>Célunk az óvodában</u>
- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása, amely magába foglalja a szűkebb és tágabb környezet, kulturális és természeti értékek megismertetését, megszerettetését és annak megóvására való nevelést.

- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, - és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melynek birtokában biztonságosan eligazodik az őt körülvevő világban.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
A környezettudatos magatartás kialakítása valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van, de hangsúlyosan a külső világ tevékeny megismeréseiben, mint tevékenységformában jelenik meg.
Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.
A kisgyermek első tapasztalatait közvetlen környezetéből meríti, ezért a személyiség alakulásában elsődleges szerepe van a családnak. Ezért az otthonról hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is építünk.
A környezet megismerése átfogja az egész óvodai életet. Benne van a spontán játékban, az önkiszolgáló tevékenységben, az udvari élet pillanataiban, a beszélgetésekben, megfigyelő sétákban, kirándulásokban. A természeti és társadalmi környezet témaköreivel valamennyi korcsoport megismerkedik, életkortól függően. A témakörön belül az egyes témák a gyerekek életkorának előrehaladtával lineárisan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek. A fokozatosság elvét követjük a megismertetés során: a közelebbitől a távolabbi felé haladunk. Szemléltetésben, a közvetlen környezetben való megfigyeléstől a képi ábrázoláson való megfigyeltetés felé. Sokszínű, érdekes, izgalmas tevékenységrendszert biztosítunk.
A komplexitása megmutatkozik az óvodai nevelés minden területével (irodalmi - anyanyelvi, - zenei, - vizuális, - mozgás).
A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyerekek társas magatartása, alkalmazkodó képessége. Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképessége. Érzékeli környezetében a szépet, a tisztaságot, ezáltal fejlődik esztétikai érzéke, környezet higiénéje. Pozitív érzelmi viszony alakul ki a lakóhely, a szülőföld iránt. Környezetéből szerzett ismereteit felhasználja a játékban.
A környezeti témakörök jó részében szerepe van a gyermeki munkának. Az érzékelt valóságot az ábrázolás eszközeivel fejezik ki a gyermekek. Hangulatkeltő, hangulatszínező lehet a témába vágó, valóságismeretre nevelő mese, vers. A dalok, dalosjátékok a hangulat elemeinek megéreztetésével és a népszokások megismertetésével kapcsolódnak a környezeti témakörökhöz. A testünk témakör feldolgozása kötődik a testnevelés foglalkozásokhoz. A tárgyak, jelenségek mennyiségi viszonyain túl a matematikával való kapcsolat leglényegesebb vonása, hogy mindkét terület a gyermek logikus gondolkodását fejleszti.
Lényeges a cselekvés, a szemlélet és a szóbeli közlés egysége, az óvodapedagógusok és a szülők személyes példaadása, amellyel viselkedési mintát nyújtanak a gyerekeknek. Fontos feltétele: az ösztönző pedagógusi stílus.

A célokat megvalósító feladatok

Az óvodai környezeti nevelés, alapozó jellegű, így meghatározható szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában. A környezeti tudat kialakítására és fejlesztésére több eszköz létezik. Az óvodás, életkori sajátossága az, hogy játszik, és a körülötte lévő világgal így ismerkedik.
- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta örömre építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
-A komplexitás érvényesítése a tevékenységformák között.

-A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása.
-A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése 13
- Holisztikus szemlélet kialakítása.
- A pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe. (az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva).
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában.

Szerves kapcsolatban van a Helyi Óvodai Nevelési Programunkkal – a bevezetőben vázoltak tükrében. Céljai igazodnak a Minőségirányítási Programunkhoz, Házirendünkhöz. A megvalósítás egyéni,– mikrocsoportos, – és alkalmanként frontális formában zajlik.

A környezettudatos magatartás megvalósításának folyamata óvodánkban

„Amit hallok, azt elfelejtem, Amit látok, arra emlékszem, Amit csinálok, azt tudom is.” (Laoce)

Takarítási világnap
- Az óvoda udvarának széppé tétele, takarítása és a növények gondozása (metszés, gereblyézés, gyomlálás). Társadalmi munka során a szülők bevonásával az óvoda dolgozóival együtt jó hangulatban munkálkodnak.
- Konyhakerti és fűszernövények betakarítása a csoportok veteményeskertjéből.
- Csoportszobai és udvari virágok, növények folyamatos, egész éves gondozása.

Szelektív gyűjtés, a Papírgyűjtés bevezetése
- A használt papírt, műanyag kupakokat folyamatosan gyűjtjük óvodai szinten.
- Az óvoda összes csoportjában félrerakjuk a már megírt vagy megrajzolt rajzlapokat, papírdobozokat, újságokat. A családok is aktívan bekapcsolódtak környezetvédő munkánkba, hiszen ősszel és tavasszal két hetes papírgyűjtésre van lehetősége az óvodának. Ezzel az óvodai csoportok bővíthetik pénzbevételi forrásaikat az évvégi kirándulásaikra és egyben versenyezhetnek a legtöbb papírt gyűjtők elismeréséért.
(Az egyik oldalára már nyomtatott papírra rajzolunk, teafilter papírt hajtogatunk.)

Jeles Zöld Napok tevékeny feldolgozása
A JELES ZÖLD NAPOK tevékeny megélésével olyan örökérvényű értékeket kívánunk közvetíteni, mely által a gyermekek kellő információkat gyűjthetnek a környezetükről, a körülöttük lévő élővilágról, azok szépségéről és védelméről. A környezettudatos magatartás, életmód alapjait tapasztalati úton sajátíthatják el.

Állatok Világnapja – október 4.
Az állatok megtekintése- lehetőség szerint- természetes élőhelyén, környezetében. Kirándulások,séták.

Víz Világnapja – március 22.” Életelemünk a víz”
Az óvoda összes csoportjának záróeseményként akadálypálya kialakítása a tornateremben és az udvaron. A két hét project összefoglalása, ismereteik elmélyítése játékos keretek között.
- víztisztító „berendezés” beszerzése az óvodai csapokra
- Kincsünk a víz – Figyelemfelhívás takarékos vízhasználatra
- párakapuk használata a nyári kánikulák idején.

Föld napja – április 22.
- Csoportokra felosztott veteményeskert kialakítása a fönti udvaron, konyhakerti és fűszernövények ültetése az előkészített veteményes kertben. Az élet körforgásának nyomon követése munka jellegű tevékenységek segítségével
- virágültetés, faültetés udvarunkon – növekedés, gondozás

Madarak és fák napja – május 10.
Akadályverseny, játékos feladatok a csoportok között, melyet az óvoda környezetében, parkjában játékos és mozgásos feladatokkal tesszük emlékezetessé.

Környezetvédelmi és egészségvédelmi projekt heteket szervezünk a kijelölt témákban. A szabadban töltött időt tartalmasan kihasználjuk. A nagyobb kirándulások alkalmával, illetve a kisebb séták során folyamatos megfigyeltetéseket végzünk a gyerekekkel. (őszi kertek, dióverés).

Madárvédelem
Mindkét óvodai épületben a csoportok életében kialakult már a tudatos madárvédelem.
Egész éven át folyamatos a gondoskodás, a madáretetés.
A csoportok udvaraiban, teraszokon és az ablakokban madáretetők kihelyezve.
- madáretetés- többféle táplálék kihelyezése
- madárvédelem – télen a hidegtől, nyáron a melegtől és a szomjúságtól való megóvás.

Természetsarok
- Évszaknak megfelelő élősarok kialakítása minden csoportban. (csíráztatás, termések, növények, csiga, földigiliszta)
- Mindkét óvoda épületében található nagy akvárium. A benne lévő élőlények folyamatos megfigyelése, gondozása.

5.7. Munkajellegű tevékenységek

Nevelési programunkban a tevékenység célja, a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait.

A munka jellegű tevékenységeket az élet velejárójának, tapasztalatszerzésnek és a környezetük megismerésének tekintjük.
Olyan munkavégzéshez szükséges képességek alakítására adunk lehetőséget, mint rendszeresség kötelesség és felelősségvállalás, illetve feladattudat, kitartás, stb.
A „meg tudom csinálni!” érzése önbizalmát növeli, pozitív énképét erősíti, reális önismeretét alakítja gyermekeinknek.
A játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenységek, elsősorban a gyermekek saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálást és az élethelyzetekben való közös együttműködést, a folyamatos megbízások rendszerét jelentik. Örömforrásként sikerélményhez juttatja a gyermekeket, egyre önállóbbak, magabiztosabbak lesznek.
Minden munka jellegű tevékenységnél fontos, hogy a közösen végzett munka igazi élményt nyújtson.

A munka jellegű tevékenységek a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának fontos pedagógiai eszköze, a gyermekek saját és mások elismerésére nevelésének egyik formája.
Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, mindig megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.
Nagyon fontos a jó szervezés, hogy a gyermekek egyéni képességeikhez igazodó munkamegosztásban vehessenek részt a közös munkában, melyben az óvodapedagógus is közreműködik.
Az óvodapedagógus adjon lehetőséget az önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítésére, az elvállalt naposi vagy egyéb munkákra, a környezet-, a növény- és állatgondozásra.

5.7.1. Feladat

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze – a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munka jellegű tevékenységet kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezik. Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök helyes használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk mindig buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás.
(Lásd az egészséges életmód alakítása c. fejezetet, mely részletezi e tevékenység tartalmát.)
A 3-4 éves gyermekek minket figyelve vesznek részt a növények gondozásában. Bevonjuk őket alkalomszerű munkákba, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munkák a rend fenntartásáért végzett tevékenységek. (pl. a játékok elrakása, az öltözőben a cipők és a ruhák helyretétele.
A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka. Ezt ebben az életkorban vezetjük be, amikor a gyermekek már készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Ezt a kiscsoportban végzett önkiszolgáló tevékenységek jól előkészítik. Rendszeresen végzett munka a játékok helyre rakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése.
Ezeket a munkákat a gyerekek velünk együtt végzik. Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit (pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, a jeles napok előkészítése, stb.)
Az 5-6-7 éves óvodások már önállóan végzik a naposi munkát. Közösen döntik el a munka megosztását. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek.
Az alkalomszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végzik, soha nem alkalmazunk kényszerítő eljárásokat.
A gyakori dicséret, elismerés hatásával érjük el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában. Rendszeresen segítenek a kicsik öltöztetésében.

5.7.2. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Aktívan közreműködnek a növények- és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.

5.8.Tanulás

Az óvodai nevelési gyakorlatunkban a tanulás folyamatos, melynek színtere a komplex játékba integrált tevékenység.
A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Pedagógiai programunkban a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Óvodapedagógusaink a tanulást támogató környezet megteremtése során építenek a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
Helyi pedagógiai programunk felfogásmódja, hogy a tanulást folyamatosan utánzásos, spontán és részben irányított ismeretszerzésként értelmezi. Ez az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, séták alkalmával, az óvodapedagógusok által kezdeményezett játékos komplex párhuzamos tevékenységekben szervezeti és időkertekben valósul meg.
A tanulás feltétele a gyermek cselekvő részvétele, aktivitása, közvetlen tapasztalatszerzése az egyes tevékenységekben.
A tanulás lehetséges formái programunkban játékba ágyazott komplex tevékenységekben valósulnak meg, oly módon, hogy a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységeket tervezünk és szervezünk, annak érdekében, hogy a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készítsük fel.
Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
A tanulástámogatás érdekében felhasználjuk az IKT adta lehetőségeket (programok, eszközök)

Módjai:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

6. Differenciálás, inklúzió, integráció

A differenciálás

Programunkban a differenciált fejlesztés azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon kibontakozni. Véleményünk szerint a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is ebbe a körbe tartozik, hiszen az elv azonos, mert mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni. A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy az érés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem egyenletes, nem egyenes vonalú, felfelé tartó irány, hanem hol felgyorsuló, hol lassuló, időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat. Legtöbbször nem tudható előre, hogy a személyiség mely összetevői fejlődnek majd „jól", vagy mely összetevői alakulnak másképp, illetve azok mikor „hozzák be" magukat. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. Óvodapedagógusaink tudják, hogy a kisgyermek tulajdonságainak, képességeinek változásai egyfajta diszharmóniát eredményeznek, amely csak látszatra nem harmonikus.

Inklúzió

Nevelésünkben az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más" elvet valljuk, és ez az elv programunk minden elemében érvényesül.

Integráció
Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai hátterét. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.
Akkor eredményes a programunk, ha a gyermekek saját kereteiken, szokásaikon belül és azokkal együtt képesek fejlődni, egy nevelési szintéren belül, ahol többen (sokan) nevelődnek együtt.
Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. Álláspontunk szerint a tanulás során (a szociális tanulás esetében is) mindig az előzetes ismeretekre kell építenünk, amelyben benne van az egyén előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, kontextusai, attitűdje, teljes személyisége.
Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek. Az óvodai játék szabad, de nem szabados! Véleményünk szerint a gyermek játékát a spontaneitás, az öröm, az előkészítés jellemzi, ami nem más, mint egyfajta tanulás. Minden gyermek játszik, noha nem játszik minden gyerek egyformán. Éppen ezért a gyermek játékát folyamatosan megfigyeljük, és ez által ismerjük meg a gyermek személyiségét, kapcsolatait, társas magatartását, elmélyültségi fokát, verbális képességeit, gondolkodását, ismereteit, mozgását. Programunkban a játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását.
A pedagógus feladata a dajkák felkészítése és bevonása a kisgyermek nevelésébe. Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, elfogadják és természetesnek tartják. Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek adott állapotának lényegét, és a fejlesztéséhez vezető utat. Az óvodapedagógusok feladata gyerekközösség és az érintett

kisgyermek kapcsolatában az együttélés alakítása a mindennapi élet megszervezése és irányítása.

6.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe.

Mivel minden gyerek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás a Nkt. 13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek,

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek,
aa) sajátos nevelési igényű gyermek, (ami benne van az Alapító okiratban)
-sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
c) * tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,
kiemelten tehetséges gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,
estében.

Programunk felfogása szerint:
- minden kisgyerek fejleszthető.
- gyermek meglévő képességeiből indulunk ki.

A gyerekek fejlődésének nyomon követésekor megismerjük pillanatnyi fejlettségi állapotukat annak érdekében, hogy tovább lehessen fejleszteni őket. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.
A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. Minden gyereknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

A gyerekek képességstruktúrájuk bizonyos területén, egy bizonyos szinten állnak, de lehet, hogy egy másik területen már más szintű fejlettséget mutatnak. A szintek belső tartalmát állandónak tekintjük, de a szintek és a gyerekek egymáshoz rendelését nem.

Pedagógiaii programunkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése több irányban történik:
A tevékenységorientált fejlesztés, gazdagító programok által (pl. zene-ovi, néptánc, vizuális nevelés, néphagyomány-ápolás)
A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés.
A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva a differenciálási szintekre és a képességfajtákra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyerek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (pszichológus, logopédus) útmutatásait.
Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe, oly módon, hogy a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integrálja.

6.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

Az érintett gyermekek ellátsa „A sajátos nevelés igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” alapján történik, figyelembe véve annak előírásait és tartalmát.
Az országos szakértői bizottságok által leírt szakértői véleményben megfogalmazottaknak megfelelően történik a gyermek fejlesztése:
- a megadott óraszámban,
- a megadott szakember foglalkoztatásával (gyógypedagógus, logopédus, konduktor stb..) foglalkoztatásával történik a szülők tájékoztatása mellett.

6.3. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

Feladatok:
- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

6.4.Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A tehetség korai jelei:
Vannak gyerekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságai valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Éppen ezért óvodás korban érdemes beszélni a tehetség, azaz „a tehetség ígéret”

felfedezéséről, a személyiség optimális fejlesztéséről. Fontos kérdés, hogy adottságaival később hogyan tud élni a gyerek, hiszen az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által. Nem szabad ugyanis a tehetség kialakulásánál figyelmen kívül hagyni, hogy az adottságok csakis a pozitív, a gyereknek megfelelő környezeti hatások által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

Kiemelkedő szerepe van tehát:

- a családnak,
- az óvodának,
- a társaknak.

A tehetséget gyakran – tévesen – kizárólag a kiemelkedő képességűekkel azonosították. A képességek azonban bármely fontos is csak egyik összetevőjét alkotják.

Ezek az összetevők, amelyek állandó kölcsönhatásban vannak, a következők:

- Átlagon felüli képességek (általános és speciális).
- Kreativitás (eredetiség, rugalmasság).
- Feladatkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

Tehetségre utaló jegyek az óvoda gyakorlatában:
Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel akarva akaratlanul felszínre hozza a többet teljesítő gyerek adottságait, képességeit.

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az óvodás életkorban nem a tehetség diagnosztizálására kell törekednünk, hanem a lehetőségeket kell észrevenni. Nem mérésekkel kell a gyerekek adottságait feltérképeznünk, hanem a hétköznapok során gyakorlattá vált megfigyeléseket kell a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendezni. Amit tapasztalunk nem biztos, hogy többlet képesség. Lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb.

Az óvodapedagógusi feladatok, a tehetség felismerésekor

Továbbra is bátorító felnőttként viselkedik, beszélget a szülővel, tanáccsal, ötlettel látja el, biztatja, meggyőzi.
Lehetőséget ad a gyermeknek a tehetsége gyakorlására, fejleszti a gyermeket.
Tájékoztatja a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezéséről.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok

A nemzetközi vándorlások hazánkra gyakorolt hatásait tekintve figyelembe vesszük, hogy az óvodai nevelésben olyan gyerekek is részt vehetnek, akiknek családjai Magyarországra települtek át, vagy szülei huzamosabb ideig vállalnak itt munkát.
Óvodai nevelési programunkban olyan készségek fejlesztése is a cél, mint a kognitív, az eszköz jellegű (kommunikációs képességek fejlesztése) és a szociális készségek (kötődés, érdekérvényesítés, társadalmi szerepekre való felkészítés) fejlesztése.
A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
Feladatunk: A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyerekek együttes gondozása, nevelése, fejlesztése a magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű gyerekekkel.

Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében:

- A család a szocializáció első színtere. Erősítsük családi nevelést.
- A szülők gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítására, megtartására törekszünk.
- Személyes kapcsolat alakítunk ki a szülőkkel.
- A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk.
- A szülőket szakszerűen segítjük a gyermeknevelésben.
- A gyermeknevelés szakmai támaszrendszerének kiépítésére törekszünk.

7. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Bármilyen hátrányos helyzetből származó lemaradás csakis szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve ellensúlyozható. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségünknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.
Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

1. Szervezési feladatok
1.1. Integrációt elősegítő csoportalakítás
1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
1.4. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása

2. Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

3. Pedagógiai munka kiemelt területei
3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
3.2. Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
3.4. Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos tevékenység
4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése, megszervezése

4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
4.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)
4.4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal
5.1. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
5.2. Védőnői hálózat (korai képességfejlesztéssel kapcsolatos tanácsadás)

6. Óvoda-iskola átmenet támogatása
6.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)
6.2. Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás)
6.4. A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
7.1. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
7.2. A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
7.3. Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a tevékenységeken (Nyílt nap a csoportban, óvodában)
7.4. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
7.5. Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése (Márton nap, anyák napja, családi nap)

8. Intézményi önértékelés, eredményesség
8.1. Intézményi önértékelés készítése
8.2. Eredményesség (indikátorok teljesülése: hiányzás csökkenése

9. Várható hatások, eredmények
9.1. A gyerekek beilleszkednek, biztonságban érzik magukat a befogadó óvodai közösségben.
9.2. A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.
9.3. Óvodánk nevelőtestülete megfelelő kompetenciával kezeli és fejleszti az átlagtól eltérő fejlődésű, helyzetű gyermekeket.

8. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéssel

Az óvodánk a pedagógiai program megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre.
Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük különösen
a) az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál
b) az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során
c) a teljesítmények értékelésénél
b) az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
c) a különböző juttatásokhoz való hozzáférés során
d az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során

9. Az intézmény kapcsolatrendszere

9.1. Az óvoda és a család

„A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.” (Óvodai nevelés országos alapprogramja)
Óvodánk a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont nekünk óvónőknek van olyan szaktudásunk, és olyan korosztályi kapcsolatunk, mely alapján hathatós segítséget tudunk nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.
Szükséges, hogy az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen tudjon közeledni minden családhoz. Fontos, hogy az óvónőket a szülők anyagi, társadalmi helyzete, kultúráltsága a legkisebb mértékben se befolyásolja elfogadó, megértő, a gyermek szüleinek kijáró megbecsülést kifejező magatartásukban. A bizalmat ébresztő, elfogadó, támaszt nyújtó magatartás többnyire lehetővé teszi, hogy a szülők az óvónővel együtt találjanak megoldást a gyermekükkel kapcsolatos kisebb-nagyobb gondjaikra.
A kapcsolattartás formái:
- családlátogatás még az óvodába lépés előtt, szükség esetén év közben is
- anyás beszoktatás, ahol a szülő képet kap az óvodai életről
- szülői értekezletek
- nyílt napok, melyeket az óvónő és a szülő közösen egyeztetnek, fogadóóra
- ünnepek, ünnepélyek: anyák napja, évzáró, ballagás,

Egyes ünnepeinket alkalomszerűen nyitottá tesszük. Ezt az aktuális munkatervbe rögzítjük.
- rajzkiállítás, hangversenyek

A szülőkkel együtt szervezett rendezvényeink közül kiemelkedő szerepe van a Katalin bálnak, ami már évtizedek óta hagyománnyá vált.
Óvodánkban SZMK működik, csoportonként 3-3 fővel. Tanácskozási jogkörrel rendelkezik a gyerekek 80 %-át érintő kérdésekben. Véleményüket kérjük: ballagás, kirándulások megszervezése, Mikulás, Karácsony, Húsvét, Katalin bál.

9.2. Az óvoda és az iskola

Óvodánk folyamatosan kapcsolatban áll az iskolával. A kapcsolattartás formái: Iskola hívogató, látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások várható alkalmazkodási nehézségekről, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein történő megjelenés, közreműködés (pl. közös szereplés a jeles ünnepeinken, gyermeknap, bábműsor, meseszínház, március 15.)

9.3. Az óvoda és a fenntartó

Rendszeresen tartjuk a kapcsolatot az Önkormányzattal, valamint a Polgármesteri Hivatal munkatársaival.
Jó munkakapcsolatot tartunk fenn az önkormányzat pénzügyi, igazgatási és műszaki osztályával. Napi szinten intézzük ügyeinket az ottani szakemberekkel.
A főigazgató érintettség esetén részt vesz a Képviselő-testületi, valamint a bizottsági üléseken.

9.4. Az óvoda és a fejlesztő szakemberek

A szakemberek (logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus) látják el a különböző területeken fejlesztésre szoruló gyermekeket óvodánkban. Szeptember hónapban felmérik a nagycsoportos korú gyermekeket. Megkérik a szülők írásbeli beleegyezését a fejlesztő foglalkozásokon való részvételhez. A délelőtt folyamán egyéni vagy csoportos foglalkozás keretében végzik munkájukat. Aktívan segítik az óvónő tervező, fejlesztő munkáját is.

9.4.1. A logopédus feladata az intézményben

A tanév elején a nagycsoportos gyermekek szüleinek írásos beleegyezését kéri a felméréseken való részvételhez.
Felméri - a beszédartikulációt
- az olvasás- írás elsajátításához szükséges részképességeket
- kik szorulnak gyenge értelmi képességük, beszédhibájuk súlyossága miatti egyéni fejlesztése

A felmérések eredményét egyénileg beszéli meg a szülőkkel, egyeztetett időpontban. Ekkor történik az anamnézis felvétele. Ezt követően kitölti az egyéni lapokat, megtervezi a fejlesztést.

A gyermekeket csoportokba osztja: - a beszédhiba típusai
- részképességek gyengeégének korrigálása
- egyéni fejlesztés szerint

Elkészíti az órarendet. A foglalkozások gyakorisága hetente két alkalommal, de az általános pöszék és megkésett beszédfejlődésűek heti négy alkalommal intenzív terápián vesznek részt. A foglalkozások időtartama 30 perc.
Minden évben megnézi a középső csoportosokat is. Közülük csak azokkal foglalkozik, akiknek beszédhibájuk súlyossága több éves foglalkozást igényel.
Az elkészített órarendről és a foglalkozásokra járó gyermekek problémáiról tájékoztatja a vezető óvónőt és az érintett csoportok óvónőit.

Folyamatosan kapcsolatot tart:
a, szülőkkel: - szülői értekezleteken
- megbeszélt időpontokban
- alkalomszerűen

b, óvónőkkel: - aktuális probléma esetén a foglalkozások kezdete előtt
- három-négy havonta megbeszéléseken
- óralátogatásokon, bemutató tanításokon

9.4.2. Gyermekvédelmi munka az intézményben

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapján határoztuk meg feladatunkat. A Szadai Szociális Alapszolgáltatási Központ munkatársa látja el óvodánk gyermekvédelmi feladatait az óvoda megbízott gyermekvédelmi felelősével.

- Évente felmérjük a csoportunkba járó gyermekek szociális helyzetét.
- Különös figyelmet szentelünk a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek nevelésére.
- Nagycsaládosokat, a gyermeküket egyedül nevelőket és a nagyszülő által nevelt gyermekeket fokozott figyelemmel kísérjük.
- A rászoruló gyermekeknek nevelési, vagy szociális segélyt kérünk a polgármesteri hivataltól.
- A gyermekvédelmi teendőket a gyermekvédelmi megbízott a főigazgatóval összehangoltan látja el.
- Gyermekvédelmi felelősünkkel állandó kapcsolatban állunk, évente beszámolót tart nevelőtestületünk tagjainak.

9.5. Az óvoda és a Szadai Szociális Alapszolgáltatási Központ

A Szadai Szociális Alapszolgáltatási Központ a kapcsolatot a gyermekvédelmi felelős és a vezető tartja. Az óvónőknek jelzési kötelezettsége van, ha probléma merül fel a gyermekekkel kapcsolatban.

9.6. Az óvoda és a védőnő, gyermekorvos, fogorvos

A védőnővel egész évben kapcsolatban vagyunk, hogy bármilyen felmerülő problémát azonnal orvosolni tudjunk. Negyedévente tisztasági szűrést végez az óvodában.
Fokozott figyelmet fordít a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekekre.
A gyermekorvos tavasszal általános vizsgálatot végez a tanköteles gyermekeknél.
A fogorvos az év folyamán mindkét épületben megszűri a gyermekeket.

9.7. Az óvoda és a közművelődési intézmények

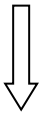
Óvodánk szoros kapcsolatban áll a közművelődési intézményekkel, könyvtárral, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását.
A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvények. Közösen tervezett kirándulásainkon lehetőség nyílik egymás megismerésére. Feladataink között szerepel, hogy az intézmények közötti kapcsolatokat tovább erősítsük, mélyítsük.

9.8. Az óvoda kapcsolata a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményeivel

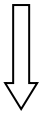
Néphagyományaink, közös irodalmi örökségünk ismerete hidat épít a Kárpát-medence magyarjaihoz. A szakmai kapcsolatok kialakításához érzelmi-, értelmi alapot adhat. Törekszünk a testvér települések intézményeivel a kapcsolatok felvételére és kialakítására.

8. Szakmai dokumentumok egymásra épülése

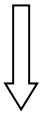
AZ ÓVODAI NEVELÉS ORSZÁGOS ALAPPROGRAMJA

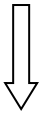
A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVE

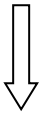
AZ ÖNKORMÁNYZATI ÓVODA HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

AZ ÖNKORMÁNYZATI ÓVODA ÉVES MUNKATERVE

NEVELÉSI, TANULÁSI TERVEK A GYERMEKCSOPORTOK RÉSZÉRE

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELJEGYZÉSEK

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Székely Bertalan Óvoda - Bölcsőde Nevelőtestülete:

Kidolgozta és elfogadta: Dr. Csikós Gellértné
Eszenyiné Kói Brigitta
.....
.....

Szada, 2026.11.01.

Az Óvoda - Bölcsőde főigazgatója: Dr. Csikós Gellértné
főigazgató

SZÉKELY BERTALAN ÓVODA-BÖLCSŐDE Tel.: 06-28-503-586 2111 Szada, Dózsa Gy. út 63.

Szada, 2026.11.01.

A Székely Bertalan Óvoda - Bölcsőde Szülői Munkaközösségének képviseletében véleményezési jogunkat gyakorolta

Szülői munkaközösség elnöke:……

Szada, 2026.11.01.

Szada Nagyközség Önkormányzatának Képviselő Testületének tagja

Pintér Lajos
polgármester

Szada, 2026.11.01.

Tartalom

1. Intézmény adatai: ... 2
Az óvoda bemutatása ... 3
Óvodánk koncepciója ... 3
1.2. Bevezetés ... 5
1.2.1. A pedagógiai program módosításának okai ... 5
1.2.2. Az óvoda működésének rendje ... 6
1.2.3. Óvodánk tárgyi feltételei ... 7
1.2.4. Az óvoda személyi feltételei ... 8
2. Nevelési rendszerünk ... 10
2.1. Alapelveink ... 10
2.2.Gyermekkép, óvodakép ... 10
2.3. Óvodánk dolgozóinak attitűdjei ... 12
2.4. Programunk rendszerábrája ... 15
2.5. A nevelés kerete ... 16
2.5.1 Az egészséges életmód alakítása ... 16
2.5.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére ... 19
2.5.3. Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok ... 20
2.5.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén ... 22
3. Programunk napirendje ... 23
4. Programunk tartalma ... 24
4.1. Tevékenységközpontú nevelés ... 24
4.2. Megjelenésük az egyes tevékenységi formákban ... 24
4.3. Az óvoda hagyományos ünnepei ... 25
4.3.1. Tartalmi megvalósítása korcsoportonként ... 25
4.3.2. Zöld jeles napok ... 27
5. Programunk tevékenységi formái ... 28
5.1. Játék ... 28
5.1.1. Feladatok ... 28
5.1.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén ... 30
5.1.3. Játékba integrált tanulás ... 31
5.2. Verselés, mesélés ... 32
5.2.1. Feladatok ... 33
5.2.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén ... 35
5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ... 35
5.3.1. Feladatok: ... 36
5.3.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén ... 38
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ... 38
5.4.1. Feladatok ... 38
5.4.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén ... 40
5.5. A mozgás ... 40
5.5.1. Feladatok ... 42
5.5.2 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén ... 43
5.6. A külső világ tevékeny megismerése ... 43
5.6.1. Feladatok ... 43
5.6.2. Mennyiségi ismeretek ... 45
5.6.3. Feladata ... 45
5.6.4. A matematikai nevelés tartalma ... 46
5.6.5. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén ... 47
5.6.6. A környezettudatos magatartás kialakítása ... 47

5.7. Munkajellegű tevékenységek 51
5.7.1. Feladat 52
5.7.2. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén 53
5.8.Tanulás 53
6. Differenciálás, inklúzió, integráció 54
6.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja 55
6.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása 56
6.3. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése 56
6.4.Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése 56
7. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység 58
8. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéssel 59
9. Az intézmény kapcsolatrendszere 60
9.1. Az óvoda és a család 60
9.2. Az óvoda és az iskola 60
9.3. Az óvoda és a fenntartó 61
9.4. Az óvoda és a fejlesztő szakemberek 61
9.4.1. A logopédus feladata az intézményben 61
9.4.2. Gyermekvédelmi munka az intézményben 62
9.5. Az óvoda és a Szadai Szociális Alapszolgáltatási Központ 62
9.6. Az óvoda és a védőnő, gyermekorvos, fogorvos 62
9.7. Az óvoda és a közművelődési intézmények 62
9.8. Az óvoda kapcsolata a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményeivel 62
8. Szakmai dokumentumok egymásra épülése 63
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK 64